

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)
της 14ης Μαΐου 1997 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-70/92 και T-71/92,

Florimex BV, εταιρία ολλανδικού δικαίου, και **Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten**, ένωση ολλανδικού δικαίου, αμφότερες εγκατεστημένες στο Aalsmeer (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενες αρχικώς μεν από τον D. J. Gijlstra, δικηγόρο Άμστερνταμ, στη συνέχεια δε από τον J. A. M. P. Keijser, δικηγόρο Nijmegen, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους Stanbrook και Hooper, στο δικηγορικό γραφείο A. Kronshagen, 12, boulevard de la Foire,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον B. J. Drijber, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

υποστηριζομένης από την

Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer (VBA) BA, συνεταιριστική ένωση ολλανδικού δικαίου, εγκατεστημένη στο Aalsmeer, εκπροσωπούμενη από τον G. van der Wal, δικηγόρο στο Hoge Raad der Nederlanden, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο A. May, 31, Grand-rue,

παρεμβαίνουσα,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής (IV/32.751 Florimex/Aalsmeer II και IV/32.990 VGB/Aalsmeer), η οποία κοινοποιήθηκε στις προσφεύγουσες με την από 2 Ιουλίου 1992 επιστολή SG (92) D/8782 και με την οποία απορρίφθηκαν οι αιτήσεις τις οποίες είχαν υποβάλει δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (δεύτερο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, C. W. Bellamy και A. Καλογερόπουλο, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 5ης Ιουνίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

A — Τα ενδιαφερόμενα μέρη

Η VBA

- 1 Η Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer BA (στο εξής: VBA) είναι συνεταιριστική ένωση ολλανδικού δικαίου, που συγκεντρώνει τους καλλιεργητές ανθέων και διακοσμητικών φυτών. Εκπροσωπεί πλέον των 3 000 επιχειρήσεων, στη μεγάλη τους πλειονότητα ολλανδικών και ολίγων βελγικών.
- 2 Η VBA διοργανώνει, μέσα στον περίβολο των εγκαταστάσεών της στο Aalsmeer, δημοπρασίες ανθοκομικών προϊόντων, και ιδίως κομμένων νωπών ανθέων, φυτών εσωτερικού χώρου και φυτών κήπου. Τα προϊόντα αυτά υπόκεινται στις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 234/68 του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 1968, περί ιδρύσεως κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα των ζώντων φυτών και των προϊόντων της ανθοκομίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 27).
- 3 Η VBA αποτελεί μια από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις του είδους αυτού στον κόσμο. Ο συνολικός της κύκλος εργασιών ανήλθε σε λίγο παραπάνω από 2,2 δισεκατομμύρια ολλανδικά φιορίνια (HFL) το 1991. Τα εμπορεύματα και οι υπηρεσίες που προσφέρει προσανατολίζονται προς την εξαγωγή, η οποία είναι της τάξεως του 90 % για τα κομμένα άνθη και του 77 % για το σύνολο των ανθοκομικών προϊόντων.

- 4 Οι εγκαταστάσεις της VBA στο Aalsmeer εξυπηρετούν, πρώτ' απ' όλα, τη διεξαγωγή των δημοπρασιών (εφοδιασμός, πωλήσεις, παραδόσεις), ένα μέρος της εκτάσεώς της όμως προορίζεται αποκλειστικά για την εκμίσθωση «εμπορικών χώρων», που εξυπηρετούν την άσκηση της χονδρικής εμπορίας των ανθοκομικών προϊόντων, και ιδίως τη διαλογή και συσκευασία των προϊόντων αυτών. Η VBA, όπως δηλώνει η ίδια, εκμισθώνει 285 000 m² εμπορικών χώρων (συνυπολογιζομένων των οδών προσπελάσεως) σε 320 περίπου μισθωτές. Οι μισθωτές αυτοί είναι κυρίως χονδρέμποροι κομμένων ανθέων και, σε μικρότερο βαθμό, διανομείς φυτών εσωτερικού χώρου. Η παρουσία αυτών των αγοραστών μέσα στον περίβολο συνιστά σημαντικό παράγοντα ταχύτητας των παραδόσεων στις οποίες προβαίνει η VBA, εν όψει ιδίως του εξαγωγικού προσανατολισμού της δημοπρασίας και του φθαρτού χαρακτήρα των προϊόντων.

Florimex

- 5 Η Florimex BV (στο εξής: Florimex) είναι επιχείρηση εμπορίας ανθέων εγκατεστημένη στο Aalsmeer, κοντά στο σύμπλεγμα της VBA. Εισάγει προϊόντα ανθοκομίας προερχόμενα από κράτη μέλη της Κοινότητας (π.χ. Ιταλία και Ισπανία) και από τρίτες χώρες (π.χ. Κένυα), με σκοπό να τα μεταπωλεί κατά βάση σε χονδρεμπόρους εγκατεστημένους στις Κάτω Χώρες. Ο όμιλος Florimex είναι μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις αυτού του τομέα, δρώσα σε διεθνή κλίμακα.

Η VGB

- 6 Η Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten (στο εξής: VGB) είναι ένωση που συγκεντρώνει πολυάριθμους Ολλανδούς χονδρεμπόρους ανθοκομικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων και τη Florimex, καθώς και χονδρεμπόρους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA. Έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό να προάγει τα συμφέροντα του χονδρικού εμπορίου των ανθοκομικών προϊόντων στις Κάτω Χώρες και να τους εκπροσωπεί έναντι των δημοσίων αρχών και των επιχειρήσεων δημοπρασιών.

B — Ο εφοδιασμός για τις δημοπρασίες τις οποίες διοργανώνει η VBA

- 7 Το άρθρο 17 του κατασταστικού της VBA υποχρεώνει τα μέλη της να πωλούν μέσω αυτής όλα τα προοριζόμενα προς κατανάλωση προϊόντα που καλλιεργούν στις εγκαταστάσεις τους. Για τις υπηρεσίες που τους παρέχει η VBA, τα μέλη χρεώνονται με δικαιώματα ή προμήθεια («δικαιώματα δημοπρασίας»). Το 1991, τα δικαιώματα αυτά ανήρχοντο σε 5,7 % του προϊόντος της πωλήσεως. Ορισμένοι άλλοι προμηθευτές ολλανδικών και αλλοδαπών προϊόντων μπορούν επίσης να πωλούν τα εμπορεύματά τους στις δημοπρασίες της VBA σύμφωνα με τις διατάξεις τις οποίες εκδίδει αυτή, έναντι καταβολής διαφόρων δικαιωμάτων, που κυμαίνονται, εν γένει, μεταξύ 7,2 % και 8,7 % του προϊόντος της πωλήσεως, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει κάθε προμηθευτής. Αν όμως εξαιρεθούν τα ολιγάριθμα βελγικά μέλη της VBA, τα μη ολλανδικής καταγωγής προϊόντα μπορούν να πωλούνται μέσω της VBA μόνον αν οι ποικιλίες, οι ποσότητες και το χρονοδιάγραμμα των παραδόσεων ορίζονται επακριβώς, για ορισμένη περίοδο εισαγωγής, με «συμφωνία-πλαίσιο» συναπτόμενη με την VBA. Η δε VBA συνάπτει «συμφωνίες-πλαίσιο» μόνο για ποικιλίες και ποσότητες που αντιπροσωπεύουν κάποιο «ενδιαφέρον» συμπλήρωμα στην ολλανδική προσφορά.

Γ — Ο απευθείας εφοδιασμός των εγκατεστημένων μέσα στον περίβολο της VBA διανομέων: η κατάσταση πριν από την 1η Μαΐου 1988

- 8 Μέχρι την 1η Μαΐου 1988, ο κανονισμός δημοπρασιών της VBA περιείχε διατάξεις δυνάμενες να εμποδίζουν τη χρήση των εγκαταστάσεών της για παραδόσεις, αγορές και πωλήσεις ανθοκομικών προϊόντων έξω από τις δικές της δημοπρασίες. Ειδικότερα:
- 1) Δυνάμει του άρθρου 5, αριθ. 10, της ρυθμίσεως αυτής, τα προϊόντα που δεν είχαν αγορασθεί μέσω της VBA μπορούσαν να αποθηκευθούν μέσα στον περίβολο και στα κτίρια της VBA μόνον έναντι καταβολής δικαιωμάτων.
  - 2) Το άρθρο 5, αριθ. 11, απαγόρευε, μέσα στον περίβολο και στα κτίρια της VBA, τις — άνευ αδείας της διευθύνσεως — διαπραγματεύσεις και/ή παραδόσεις προϊόντων που δεν είχαν αγορασθεί μέσω αυτής.

- 9 Στην πράξη, άδεια της VBA για τη διενέργεια, μέσα στον περιβόλο της, εμπορικών πράξεων επί προϊόντων που δεν είχαν περάσει από τις δημοπρασίες της εχορηγείτο μόνο στο πλαίσιο ορισμένων στερεοτύπων συμβάσεων, των αποκαλούμενων «handelsovereenkomsten» (εμπορικών συμβάσεων), ή έναντι καταβολής δικαιωμάτων 10 %.

Οι εμπορικές συμβάσεις

- 10 Με τις εμπορικές συμβάσεις τις λεγόμενες «τύπων Α έως Ε», η VBA παρείχε σε ορισμένους διανομείς τη δυνατότητα να πωλούν και να παραδίδουν σε αναγνωρισμένους υπ' αυτής αγοραστές, έναντι καταβολής δικαιωμάτων ανερχομένων σε 2,5 % της τιμής πώλησεως, ορισμένα ανθοκομικά προϊόντα τα οποία είχαν αγοράσει σε άλλες ολλανδικές δημοπρασίες.
- 11 Περαιτέρω, με τις εμπορικές συμβάσεις τύπου F, η VBA παρείχε σε ορισμένους διανομείς τη δυνατότητα να πωλούν κομμένα άνθη αλλοδαπής καταγωγής σε αναγνωρισμένους υπ' αυτής αγοραστές, έναντι καταβολής δικαιωμάτων 5 %. Οι συμβάσεις αυτές καθόριζαν τις ποσότητες των προς πώληση εμπορευμάτων, τις ποικιλίες και το χρονοδιάγραμμα των πωλήσεων. Προέβλεπαν επίσης ότι τα προϊόντα έπρεπε να τα εισαγάγει ο ίδιος ο μισθωτής.
- 12 Επί πλέον, όταν ένας εγκατεστημένος μέσα στον περιβόλο της VBA διανομέας εισήγε ο ίδιος προϊόντα αλλοδαπής καταγωγής μη εμπιπτοντα στο πεδίο εφαρμογής της εμπορικής συμβάσεως τύπου F, είχε την ευχέρεια να φέρει μέσα το εμπόρευμα έναντι καταβολής δικαιωμάτων 0,25 HFL για κάθε συσκευασία (στο εξής: «καθεστώς του 0,25 HFL»), υπό τον όρον όμως ότι τα προϊόντα δεν θα μετεπωλούντο σε άλλους αγοραστές της VBA.

Τα δικαιώματα του 10 %

- 13 Με την επιφύλαξη των παραπάνω εξαιρέσεων, όπως προκύπτει από το άρθρο 5, αριθ. 10 και 11, του κανονισμού δημοπρασιών (βλ. σκέψη 8 ανωτέρω), οι συναπτόμενες μέσα στον περίβολο της VBA εμπορικές συναλλαγές μπορούσαν να αφορούν μόνο προϊόντα που είχαν αγορασθεί μέσω της VBA.
- 14 Ωστόσο, η VBA μπορούσε να επιτρέψει σε έναν εγκατεστημένο μέσα στον περίβολο της διανομέα να αγοράζει προϊόντα μη έχοντα αγορασθεί μέσω αυτής, εφόσον κατέβαλλε δικαιώματα ανερχομένα στο 10 % της αξίας του εμπορεύματος. Τα δικαιώματα αυτά (στο εξής: καθεστώς του 10 %), που αποσκοπούσαν στην «πρόληψη της καταχρήσεως των εγκαταστάσεων της VBA», τα κατέβαλλε ο αγοραστής.

Δ — Η απόφαση του 1988

- 15 Το 1982, η Florimex ζήτησε από την Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), να διαπιστώσει ότι η VBA παρέβαινε τις διατάξεις των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ, όσον αφορά ιδίως τον απευθείας εφοδιασμό των εγκατεστημένων μέσα στον περίβολο της διανομέων.
- 16 Στις 5 Νοεμβρίου 1984, η VBA ζήτησε από την Επιτροπή αρνητική πιστοποίηση κατά το άρθρο 2 του κανονισμού 17 ή ευνοϊκή απόφαση κατά το άρθρο 2 του κανονισμού 26 του Συμβουλίου, της 4ης Απριλίου 1962, περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001, σ. 35, στο εξής: κανονισμός 26), ή, άλλως, απόφαση περί απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, αφορώσα ιδίως το καταστατικό της, τον κανονισμό δημοπρασιών, τις εμπορικές συμβάσεις τύπων Α έως F, τους γενικούς όρους μισθώσεως εμπορικών χώρων και τον τιμοκατάλογο των προμηθειών και δικαιωμάτων.

17 Στις 26 Ιουλίου 1988, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 88/491/ΕΟΚ, σχετικά με μια διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.379 — Bloemenveilingen Aalsmeer) (ΕΕ 1988, L 262, σ. 27, στο εξής: απόφαση του-1988). Η απόφαση του 1988 αφορούσε αποκλειστικά το άρθρο 5, αριθ. 10 και 11, του κανονισμού δημοπρασιών, τις εμπορικές συμβάσεις και τα δικαιώματα που αποσκοπούσαν στην πρόληψη της καταχρήσεως των εγκαταστάσεων της VBA, ήτοι το καθεστώς του 0,25 HFL και το καθεστώς του 10 %, όπως ίσχυαν μέχρι την 1η Μαΐου 1988 (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 3 και 21 της αποφάσεως). Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε ειδικότερα ότι:

1) οι ακόλουθες διατάξεις περιόριζαν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης:

— το άρθρο 5, αριθ. 10 και 11, του κανονισμού δημοπρασιών (αιτιολογικές σκέψεις 101 έως 111).

— το καθεστώς του 10 % (αιτιολογικές σκέψεις 112 έως 118).

— οι εμπορικές συμβάσεις (αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 122).

— το καθεστώς του 0,25 HFL (αιτιολογική σκέψη 123).

2) οι διατάξεις αυτές περιόριζαν τον ανταγωνισμό και επηρέαζαν αισθητά το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο (αιτιολογικές σκέψεις 124 έως 134).

3) το άρθρο 2 του κανονισμού 26 δεν ήταν εφαρμοστέο (αιτιολογικές σκέψεις 135 έως 153).

4) δεν επληρούντο οι προϋποθέσεις του άρθρου 85, παράγραφος 3 (αιτιολογικές σκέψεις 156 έως 159).

5) η απαγόρευση των αμφισβητούμενων διατάξεων δεν συνιστούσε μέτρο απαλλοτριώσεως (αιτιολογικές σκέψεις 160 έως 163).

18 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή, με το διατακτικό της αποφάσεως του 1988, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι:

«Άρθρο 1

Οι συμφωνίες που συνήψε η VBA και κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, βάσει των οποίων οι έμποροι που είναι εγκατεστημένοι στους χώρους της VBA και οι προμηθευτές τους ήταν, τουλάχιστον μέχρι την 1η Μαΐου 1988, όσον αφορά τα προϊόντα ανθοκομίας που δεν αγοράσθηκαν μέσω της VBA, υποχρεωμένοι:

- α) να διαπραγματεύονται ή/και να προμηθεύονται τα εν λόγω προϊόντα στους χώρους της VBA μόνο με εξουσιοδότηση της VBA και με τους όρους που καθορίζει η ίδια·
- β) να αποθηκεύουν στους χώρους της VBA προϊόντα ανθοκομίας, μόνο με καταβολή ενός τέλους που καθορίζει η VBA,

αποτελούν παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.

Τα τέλη που προορίζονται να παρεμποδίσουν την κατάχρηση των εγκαταστάσεων της VBA (τέλη 10% και 0,25 HFL) που επιβάλλει η VBA στους διανομείς που είναι εγκατεστημένοι στους χώρους της καθώς και οι εμπορικές συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ της VBA και των διανομέων της αποτελούν επίσης, υπό τη μορφή που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, τέτοιου είδους παραβάσεις.

Άρθρο 2

Η αίτηση για τη χορήγηση απαλλαγής βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ για τις αναφερόμενες στο άρθρο [1] συμφωνίες απορρίπτεται.

Άρθρο 3

Η VBA [υποχρεώνεται] να αποφύγει να λάβει μέτρα που να έχουν τον ίδιο σκοπό ή το ίδιο αποτέλεσμα με αυτό που αναφέρεται στο άρθρο 1.

(...)».

Ε — Η νέα ρύθμιση της VBA σχετικά με τον απευθείας εφοδιασμό των εγκατεστημένων μέσα στον περίβολό της διανομέων

- 19 Από την 1η Μαΐου 1988, η VBA κατάργησε επίσημα τις υποχρεώσεις αγοράς και τους περιορισμούς της ελεύθερης διαθέσεως των εμπορευμάτων, που απέρρεαν από το άρθρο 5, αριθ. 10 και 11, του κανονισμού δημοπρασιών, καθώς και τα καθεστώτα του 10 % και των 0,25 HFL, ενώ ταυτόχρονα καθιέρωσε «δικαιώματα χρήσεως» («facilitaire heffing»). Η VBA τροποποίησε επίσης τη μορφή των εμπορικών συμβάσεων.

Τα δικαιώματα χρήσεως

- 20 Στην τωρινή του μορφή, το άρθρο 4, αριθ. 15, του κανονισμού δημοπρασιών ορίζει ότι η παράδοση προϊόντων μέσα στο δημοπρατήριο μπορεί να υπόκειται στην καταβολή δικαιωμάτων χρήσεως. Δυνάμει της διατάξεως αυτής, η VBA εθέσπισε, από 1ης Μαΐου 1988, καθεστώς δικαιωμάτων χρήσεως, το οποίο τροποποίησε στη συνέχεια, και ιδίως τον Σεπτέμβριο του 1988 και τον Φεβρουάριο του 1990, κατόπιν συζητήσεων με την Επιτροπή. Το καθεστώς αυτό εφαρμόζεται στον απευθείας εφοδιασμό των διανομέων που είναι εγκατεστημένοι μέσα στον περίβολο της VBA, εφόσον βέβαια τα περί ών πρόκειται προϊόντα εκποιούνται χωρίς τη μεσολάβηση των υπηρεσιών της VBA.
- 21 Το καθεστώς αυτό, με τη μορφή υπό την οποία ίσχυε το 1991, περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:
- α) Τα δικαιώματα είναι καταβλητέα από τον προμηθευτή, δηλαδή από εκείνον που φέρνει τα προϊόντα στο δημοπρατήριο, ή από την επιχείρηση που έχει δώσει τη σχετική εντολή. Η παράδοση ελέγχεται στην είσοδο του περιβόλου. Ο προμηθευτής υποχρεούται να αναφέρει την ποσότητα και τη φύση των προϊόντων τα οποία εισκομίζει, όχι όμως και των προορισμό τους.
  - β) Τα δικαιώματα εισπράττονται βάσει του αριθμού των προμηθευόμενων μίσχων (κομμένων ανθέων) ή φυτών.

γ) Από 1ης Μαΐου 1991, τα δικαιώματα, που υπόκεινται σε ετήσια αναθεώρηση, καθορίστηκαν, για τη χρονική περίοδο από 1ης Ιουλίου έως 30ής Ιουνίου του επομένου έτους, στα ακόλουθα ποσά:

— 0,3 cent [εκατοστό του φιορινιού] ανά μίσχο για τα εισαγόμενα φυλλώματα και τους *ναρκίσσους κήπου* χωρίς φύλλα.

— 1,3 cent ανά μίσχο για τα κομμένα άνθη (1,8 cent για ορισμένα άνθη).

— 3,5 cents ανά φυτό (11,5 cents για ορισμένα είδη φυτών).

— 14,2 cents ανά κλάδο για το *Cymbidium*.

— 62,5 cents ανά φυτό σε γλάστρα μεγέθους άνω του 20.

δ) Το ύψος των ανωτέρω δικαιωμάτων καθορίζει η VBA βάσει των μέσων ετησίων τιμών οι οποίες επιτεύχθηκαν κατά το προηγούμενο έτος για την κάθε κατηγορία. Κατά τη VBA, εφαρμόζεται ένας συντελεστής 4,3 % περίπου της μέσης ετήσιας τιμής της οικείας κατηγορίας.

ε) Σύμφωνα με τις διατάξεις «περί του τρόπου υπολογισμού των δικαιωμάτων χρήσεως», τις οποίες καθιέρωσε η VBA από τον Φεβρουάριο του 1990 (βλ. σκέψη 34 κατωτέρω), οι προμηθευτές δύνανται, αντί του καθεστώτος που περιγράφεται στα στοιχεία β') έως δ') ανωτέρω, να καταβάλλουν δικαιώματα 5 %. Τα δικαιώματα αυτά καλύπτουν, εξ άλλου, την υπηρεσία εισπράξεως των απαιτήσεων από τη VBA.

ς) Η VBA δεσμεύτηκε έναντι της Επιτροπής ότι θα χρησιμοποιεί τα στοιχεία τα οποία συγκεντρώνει κατ' αυτόν τον τρόπο μόνο για διοικητικούς λόγους.

ζ) Ένας μισθωτής εμπορικού χώρου, ο οποίος φέρνει εμπορεύματα μέσα στον περίβολο της VBA απαλλάσσεται των δικαιωμάτων χρήσεως, όταν έχει αγοράσει τα οικεία προϊόντα από άλλη δημοπρασία ανθέων της Κοινότητας ή όταν τα έχει εισαγάγει στις Κάτω Χώρες ιδίω ονόματι, υπό τον όρον ότι δεν θα τα μεταπωλήσει σε διανομείς μέσα στο δημοπρατήριο.

Οι εμπορικές συμβάσεις

- 22 Με εγκύκλιο της 29ης Απριλίου 1988, η VBA κατάργησε, από 1ης Μαΐου 1988, τους περιορισμούς τους οποίους προέβλεπε μέχρι τότε στις εμπορικές συμβάσεις, και ιδίως όσους αφορούσαν τις πηγές εφοδιασμού. Στη συνέχεια, οι διατάξεις των εμπορικών συμβάσεων, που προέβλεπαν μέχρι τότε δύο διαφορετικούς συντελεστές 2,5 % (τύποι A έως B) και 5 % (τύπος F) της αξίας των εμπορευμάτων, εναρμονίστηκαν σε έναν ενιαίο συντελεστή 3 %, από 1ης Ιανουαρίου 1989.
- 23 Έκτοτε υφίστανται τρεις τύποι εμπορικών συμβάσεων, οι λεγόμενες «συμβάσεις I, II και III», οι οποίες καταλαμβάνουν ελαφρώς διαφορετικές καταστάσεις (αναλόγως του αν ο προμηθευτής μισθώνει ή όχι από τη VBA εμπορικό χώρο ή αναλόγως του αν ήταν ή όχι ήδη δικαιούχος προϋφισταμένης εμπορικής συμβάσεως), των οποίων όμως οι προϋποθέσεις είναι κατά τα λοιπά σχεδόν όμοιες. Όλες αυτές οι συμβάσεις επιβάλλουν δικαιώματα 3 % της ακαθάριστης αξίας των εμπορευμάτων που προμηθεύονται στους πελάτες μέσα στον περίβολο της VBA (στο εξής: καθεστώς του 3 %). Κατά τη VBA, πρόκειται, σε μεγάλο βαθμό, για προϊόντα που δεν καλλιεργούνται επαρκώς στις Κάτω Χώρες, όπως οι ορχιδέες, πρωτεάσες και κρίνα. Η VBA παρέχει την υπηρεσία της εισπράξεως.

ΣΤ — Οι συμφωνίες για το εμπορικό κέντρο Cultra

- 24 Δεδομένου ότι η VBA προσπαθεί να αυξήσει το μέσο μέγεθος των δημοπρατούμενων παρτίδων, οι μικροί διανομείς (πρόκειται συνήθως για λιανοπωλητές) αποκλείονται, στην πράξη, από τις δημοπρασίες. Αυτοί, όμως, οι μικροί

διανομείς έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε αγορές στο κέντρο χονδρικού εμπορίου «Cultra», το οποίο είναι εγκατεστημένο μέσα στον περίβολο της VBA και περιλαμβάνει έξι καταστήματα χονδρικού εμπορίου «cash and carry», εκ των οποίων δύο πωλούν κομμένα και αποξηραμένα άνθη, δύο φυτά εσωτερικού χώρου, ένα φυτά κήπου και ένα φυτά υδροπονικής καλλιέργειας. Αν εξαιρεθεί η επιχείρηση που πωλεί φυτά υδροπονικής καλλιέργειας, οι χονδρέμποροι αυτοί υποχρεούνται συμβατικώς να προμηθεύονται το εμπόρευσμά τους μέσω της VBA.

Z — Η εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας μεταξύ της αποφάσεως του 1988 και της επιστολής της 4ης Μαρτίου 1991

- 25 Στις 19 Ιουλίου 1988, η VBA κοινοποίησε στην Επιτροπή τις τροποποιήσεις του κανονισμού της, και ειδικότερα τα νέα δικαιώματα χρήσεως, τα οποία καθιέρωσε από 1ης Μαΐου 1988 (βλ. σκέψη 19 ανωτέρω), όχι όμως τις νέες εμπορικές συμβάσεις. Η κοινοποίηση αυτή πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II.
- 26 Με επιστολή που της απηύθυνε περί τα τέλη Ιουλίου του 1988, το αρμόδιο για θέματα ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής γνωστοποίησε στη VBA ότι η ρύθμισή της μπορούσε ενδεχομένως να τύχει απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, υπό την επιφύλαξη ότι η VBA θα της κοινοποιούσε επίσημα ορισμένες περαιτέρω τροποποιήσεις τις οποίες προετίθετο τότε να εισαγάγει.
- 27 Στις 15 Αυγούστου 1988, οι περαιτέρω τροποποιήσεις της ρυθμίσεως της VBA κοινοποιήθηκαν όντως στην Επιτροπή στο πλαίσιο του φακέλου IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II.

- 28 Οι σχετικές με το εμπορικό κέντρο Cultra συμφωνίες (στο εξής: συμφωνίες Cultra) επίσης κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή στις 15 Αυγούστου 1988, πρωτοκολληθείσες με τον αριθμό IV/32.835 Cultra.
- 29 Με επιστολές της 18ης Μαΐου, της 11ης Οκτωβρίου και της 29ης Νοεμβρίου 1988, η Florimex κατέθεσε στην Επιτροπή ρητή καταγγελία, που πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό IV/32.751, κατά των δικαιωμάτων χρήσεως, ισχυριζόμενη ιδίως ότι αυτά είχαν τον ίδιο σκοπό ή το ίδιο αποτέλεσμα με το καθεστώς του 10 %, το οποίο η Επιτροπή είχε απαγορεύσει με την απόφαση του 1988, και ότι, για ορισμένα μάλιστα προϊόντα, ο συντελεστής των δικαιωμάτων χρήσεως ήταν υψηλότερος.
- 30 Παρόμοια καταγγελία υπέβαλε και η VGB, με επιστολή της 15ης Νοεμβρίου 1988, που πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό IV/32.990.
- 31 Με επιστολές της 21ης Δεκεμβρίου 1988, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη Florimex και τη VGB ότι είχε κινήσει διαδικασίες στις υποθέσεις IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II και IV/32.835 Cultra, με τα έννομα αποτελέσματα που προκύπτουν από το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 17. Με τις ίδιες επιστολές, η Επιτροπή εξέφρασε, ειδικότερα, την άποψη ότι τα δικαιώματα χρήσεως δεν συνιστούσαν δυσμενή διάκριση έναντι των δικαιωμάτων που όφειλαν τα μέλη και οι λοιποί προμηθευτές που πωλούν στις δημοπρασίες της VBA. Όσον αφορά δε τις συμφωνίες Cultra, η Επιτροπή ήταν της γνώμης ότι δεν επηρέαζαν αισθητά τον ανταγωνισμό ούτε το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.
- 32 Στις 4 Απριλίου 1989, η Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωση 89/C 83/03, την οποία εξέδωσε σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου και δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού 26 του Συμβουλίου στις υποθέσεις IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II και IV/32.835 Cultra (ΕΕ 1989, C 83, σ. 2, στο εξής: ανακοίνωση της 4ης Απριλίου 1989). Με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή γνωστοποίησε την πρόθεσή της να εκδώσει ευνοϊκή απόφαση επί της ρυθμίσεως της VBA όσον αφορά: α) τον εφοδιασμό των μελών της VBA και άλλων προμηθευτών με σκοπό τη δημοπράτηση· β)

τους όρους αυτών των πωλήσεων, περιλαμβανομένων και ορισμένων κανόνων της VBA περί ποιοτικών προδιαγραφών και ελαχίστων τιμών· γ) τα δικαιώματα χρήσεως που είναι εισπρακτέα σε περίπτωση απευθείας εφοδιασμού των διανομέων των εγκατεστημένων μέσα στον περίβολο της VBA· δ) τις συμφωνίες Cultra.

- 33 Με επιστολές της 3ης Μαΐου 1989, η Florimex και η VGB υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους εις απάντηση της ανακοινώσεως της 4ης Απριλίου 1989, απαντώντας ταυτόχρονα και στις από 21 Δεκεμβρίου 1988 επιστολές της Επιτροπής. Με τις επιστολές τους, οι προσφεύγουσες αντιτάχθηκαν στην πρόθεση της Επιτροπής να εκδώσει ευνοϊκή απόφαση σχετικά με τα δικαιώματα χρήσεως και τις συμφωνίες Cultra και υπέβαλαν ρητές καταγγελίες σχετικά με τις εμπορικές συμβάσεις. Στη συνέχεια, η Florimex ανέπτυξε τις καταγγελίες της με τις από 23 Μαΐου και 14 Ιουνίου 1989 επιστολές της προς την Επιτροπή.
- 34 Στις 7 Φεβρουαρίου 1990, η VBA κοινοποίησε στην Επιτροπή τον συμπληρωματικό της κανονισμό «περί του τρόπου υπολογισμού των δικαιωμάτων χρήσεως», που παρείχε σε ένα προμηθευτή τη δυνατότητα να εξοφλεί τα δικαιώματα χρήσεως καταβάλλοντας ένα πάγιο 5 % επί της αξίας των προϊόντων, του οποίου την είσπραξη θα πραγματοποιούσε η VBA (βλ. σκέψη 21, στοιχείο ε', ανωτέρω). Αυθημερόν, η VBA κοινοποίησε στην Επιτροπή τις νέες εμπορικές συμβάσεις. Οι κοινοποιήσεις αυτές πρωτοκολλήθηκαν με τον αριθ. IV/33.624 Bloemenveilingen Aalsmeer III.
- 35 Με επιστολή της 24ης Οκτωβρίου 1990, η Επιτροπή επεσήμανε στις προσφεύγουσες την πρόθεσή της να εκδώσει ευνοϊκή για τη VBA απόφαση στην υπόθεση IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II, όσον αφορά ιδίως την επιβαλλόμενη στα μέλη της VBA υποχρέωση να πωλούν μέσω δημοπρασίας και τα δικαιώματα χρήσεως. Ανέφερε επίσης ότι ο φάκελος IV/32.835 περί των συμφωνιών Cultra θα έκλεινε, κατά συνέπεια, χωρίς ρητή απόφαση. Ομοίως, η Επιτροπή ανήγγειλε την πρόθεσή της να κλείσει τον φάκελο που αφορούσε τις νέες εμπορικές συμβάσεις, καθώς και τον κανονισμό «περί του τρόπου υπολογισμού των δικαιωμάτων χρήσεως», που κοινοποιήθηκαν στις 7 Φεβρουαρίου 1990 (IV/33.624), χωρίς να εκδώσει ρητή απόφαση, υπό τον όρον ότι, όσον αφορά τον εν λόγω «τρόπο υπολογισμού», η VBA θα δεσμευόταν ότι θα χρησιμοποιούσε τις λαμβανόμενες πληροφορίες αποκλειστικά για τον λογιστικό χειρισμό των υπηρεσιών τις οποίες παρέχει και σε καμία περίπτωση για δικούς της εμπορικούς σκοπούς.

36 Οι προσφεύγουσες επανέλαβαν τα επιχειρήματά τους με επιστολές της 26ης Νοεμβρίου και της 17ης Δεκεμβρίου 1990, καθώς και κατά τη διάρκεια συνομιλίας που είχαν με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής στις 27 Νοεμβρίου 1990. Οι καταγγέλλουσες ζήτησαν, ειδικότερα, από την Επιτροπή να χειριστεί σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία τις καταγγελίες που της είχαν καταθέσει.

Η — Η από 4 Μαρτίου 1991 επιστολή βάσει του άρθρου 6 και η επίδικη απόφαση της 2ας Ιουλίου 1992

37 Με επιστολή της 4ης Μαρτίου 1991 (στο εξής: επιστολή βάσει του άρθρου 6), η Επιτροπή γνωστοποίησε στις καταγγέλλουσες, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37), ότι τα συγκεντρωθέντα στοιχεία δεν επέτρεπαν στην Επιτροπή να δικαιώσει τις καταγγελίες τους σχετικά με τα δικαιώματα χρήσεως τα οποία ζητούσε η VBA.

38 Τα πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία οδήγησαν στην Επιτροπή σ' αυτό το συμπέρασμα εκτίθενται λεπτομερώς σε έγγραφο που επισυνάπτεται στη βάση του άρθρου 6 επιστολή. Η Επιτροπή απέστειλε επίσης το έγγραφο αυτό στη VBA, στις 4 Μαρτίου 1991, διευκρινίζοντάς της ότι επρόκειτο για προσχέδιο αποφάσεως την οποία προετίθετο να εκδώσει δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.

39 Στο μέρος του εγγράφου αυτού που αφορούσε τη «νομική εκτίμηση», η Επιτροπή διαπίστωσε, πρώτον, ότι οι διατάξεις οι σχετικές με τον εφοδιασμό με σκοπό τη δημοπράτηση και οι κανόνες οι σχετικοί με τον απευθείας εφοδιασμό των διανομένων που είναι εγκατεστημένοι μέσα στον περίβολο της VBA αποτελούν μέρος συνόλου αποφάσεων και συμφωνιών που αφορούν την προσφορά προϊόντων ανθοκομίας μέσα στον περίβολο της VBA, οι οποίες εμπί-

πτουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Δεύτερον, διαπίστωσε ότι αυτές οι αποφάσεις και συμφωνίες είναι αναγκαίες προς επίτευξη των σκοπών που εξαγγέλλονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.

40 Ως προς την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 όσον αφορά τον εφοδιασμό με σκοπό τη δημοπράτηση, η Επιτροπή διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, στο σημείο II 2, στοιχείο α), του συνημμένου στην επιστολή της 4ης Μαρτίου 1991 εγγράφου, ότι:

«Βασική αρχή των κανόνων περί του εφοδιασμού με σκοπό τη δημοπράτηση είναι η επιβολή στα μέλη της VBA της υποχρέωσης να πωλούν μέσω δημοπρασίας, αρχή η οποία βρίσκει έρεισμα στο άρθρο 17 του κατασταστικού της VBA. Αυτή η υποχρέωση δημοπρατήσεως αποτελεί βασικό στοιχείο της συνεταιριστικής οργανωτικής μορφής της VBA, η οποία είναι αναγκαία προς επίτευξη των σκοπών της κοινής γεωργικής πολιτικής που διατυπώνονται στο άρθρο 39.

Η σημασία την οποία έχουν οι ομάδες παραγωγών και οι ενώσεις τους στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής προκύπτει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1360/78 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 1978. Οι εξαγγελλόμενοι στο άρθρο 39, παράγραφος 1, σκοποί δεν μπορούν να επιτευχθούν αν δεν εξαλειφθούν οι διαρθρωτικές ελλείψεις που πλήττουν την παραγωγή γεωργικών προϊόντων και ειδικότερα το πρώτο στάδιο της παραγωγής των προϊόντων αυτών. Η κατάσταση αυτή δύναται να θεραπευθεί με τη συνένωση ανεξαρτήτων παραγωγών σε συνεταιριστική βάση, με σκοπό να παρέμβουν στην οικονομική διαδικασία υπό μορφή κοινής δράσεως που θα αποβλέπει, μεταξύ άλλων, στη συγκέντρωση της προσφοράς [πέμπτη και έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΟΚ) 1360/78].

Αυτή η γενικής αξίας αρχή πρέπει να εφαρμοστεί και στην προκειμένη περίπτωση. Ασφαλώς, αν αναλυθεί η σύνθεση των μελών της VBA, προκύπτει ότι, ναι μεν μια μικρή ομάδα αντιπροσωπεύει από μόνη της σχετικά σημαντικό οικονομικό βάρος, η μεγάλη όμως πλειονότητα των παραγωγών-μελών της

VBA είναι παραγωγοί που μπορούν να συμμετάσχουν στην οικονομική λειτουργία σε κλίμακα υπερβαίνουσα το περιφερειακό επίπεδο μόνον αν συγκεντρώσουν την προσφορά τους.

Οι συνεταιριστικές ενώσεις μπορούν, κατ' αρχήν, να εκπληρώσουν την αποστολή τους, που είναι η βελτίωση των δομών της εμπορίας, μόνον αν η προσφορά όλων των μελών είναι συγκεντρωμένη. Γι' αυτό και οι πράξεις τις οποίες έχει εκδώσει η Επιτροπή για να προαγάγει τη δημιουργία συνεταιριστικών δομών ορίζουν ότι, για να υποστηριχθεί μια ομάδα, το καταστατικό της πρέπει είτε να περιέχει ενιαίους κανόνες συνεισφοράς και διοχετεύσεως στην αγορά, είτε να προβλέπει ότι το σύνολο της παραγωγής που προορίζεται για εμπορία θα διοχετεύεται από την οικεία ομάδα [άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1360/78· άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1035/72].»

- 41 Ως προς την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 όσον αφορά τον απευθείας εφοδιασμό των διανομέων που είναι εγκατεστημένοι μέσα στον περίβολο της VBA, η Επιτροπή θεώρησε, στο σημείο II 2, στοιχείο b), του εγγράφου, ότι:

«Τα δικαιώματα χρήσεως αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του συστήματος διανομής της VBA, χωρίς το οποίο θα διακυβευόταν η ανταγωνιστική της ικανότητα και, κατ' επέκταση, η επιβιώσή της. Κατά συνέπεια, είναι επίσης αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39.

Αν η VBA, η οποία εξειδικεύεται στην εξαγωγή, θέλει να είναι σε θέση να επιτύχει τον στόχο της ως επιχείρηση, με άλλα λόγια αν θέλει να συνεχίσει να αναπτύσσεται και να διατηρηθεί ως σημαντική πηγή εφοδιασμού για το διεθνές εμπόριο ανθέων, τότε είναι αναγκαίο, λόγω του φθαρτού και ευπαθούς χαρακτήρα των προϊόντων τα οποία εμπορεύεται (“προϊόντα ανθοκομίας”), οι εξαγωγείς-διανομείς να βρίσκονται κοντά της από γεωγραφική άποψη. Η γεωγραφική συγκέντρωση της ζητήσεως μέσα στον περίβολό της, την οποία επιδιώκει η VBA προς το δικό της συμφέρον, δεν είναι απλώς συνέπεια του

ότι προσφέρεται εκεί πλήρες φάσμα προϊόντων, αλλά — επίσης και κυρίως — του ότι οι διανομείς αυτοί βρίσκουν εκεί υπηρεσίες και εγκαταστάσεις που ευνοούν την άσκηση της εμπορίας τους.

Η γεωγραφική συγκέντρωση της προσφοράς και της ζήτησεως μέσα στον περίβολο της VBA συνιστά οικονομικό πλεονέκτημα που αποτελεί απόρροια των σημαντικών προσπαθειών, υλικών και αλων, τις οποίες έχει καταβάλει η VBA.

Αν οι διανομείς μπορούσαν να επωφελούνται του πλεονεκτήματος αυτού δωρεάν, θα διακυβευόταν η επιβίωση της VBA, διότι η συνακόλουθη δυσμενής μεταχείριση των συνδεδεμένων προς τη VBA προμηθευτών θα εμπόδιζε την απόσβεση των δαπανών, στις οποίες αναπόφευκτα υποβάλλεται η VBA, και την κάλυψη των τρεχουσών δαπανών εκμεταλλεύσεως.»

42 Στη συνέχεια, όσον αφορά το ζήτημα αν, με τα δικαιώματα χρήσεως, η VBA ποριζόταν αδικαιολόγητο πλεονέκτημα συνεπαγόμενο περιορισμό του ανταγωνισμού, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν ήταν αναγκαίο να υπολογισθούν οι συντελεστές των δικαιωμάτων με μαθηματική ακρίβεια, βάσει μιας κατανομής των διαφόρων στοιχείων του κόστους που να λαμβάνει υπόψη την εσωτερική οικονομική δομή της επιχειρήσεως, αλλ' ότι αρκούσε να συγκριθούν οι συντελεστές των δικαιωμάτων που χρεώνονται στους μεν και στους δε εκ των προμηθευτών [σημείο II 2, στοιχείο b), πέμπτο και έκτο εδάφιο, του συνημμένου στην επιστολή της 4ης Μαρτίου 1991 εγγράφου]. Η Επιτροπή κατέληξε στο ότι:

«Όπως προκύπτει από τη σύγκριση των δικαιωμάτων δημοπρασίας και των δικαιωμάτων χρήσεως, εξασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό ίση μεταχείριση των προμηθευτών. Ασφαλώς, ένα μέρος των δικαιωμάτων δημοπρασίας, που δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια, αποτελείται από την αποζημίωση που πρέπει να καταβληθεί εις αντάλλαγμα της παρεχομένης με τη δημοπρασία υπηρεσίας. Κατά το μέτρο όμως που είναι, εν προκειμένω, δυνατή η σύγκριση του συντελεστή με τα δικαιώματα χρήσεως, η υπηρεσία αυτή έχει ως αντάλ-

λαγμα την υποχρέωση εφοδιασμού. Οι διανομείς που έχουν συνάψει εμπορικές συμβάσεις με τη VBA αναλαμβάνουν και αυτή την υποχρέωση εφοδιασμού. Κατά συνέπεια, οι κανόνες οι σχετικοί με τα δικαιώματα χρήσεως δεν συνεπάγονται συνέπειες μη συμβιβαζόμενες με την κοινή αγορά» [βλ., στο ίδιο έγγραφο, σημείο II 2, στοιχείο b), έβδομο εδάφιο].

- 43 Τέλος, η Επιτροπή εθεώρησε ότι τα δικαιώματα χρήσεως είχαν ανάλογο αποτέλεσμα με την ελάχιστη τιμή δημοπρατήσεως. Κατά την Επιτροπή, «όσο χαμηλότερη είναι η πράγματι επιτυγχανόμενη τιμή, τόσο σημαντικότερη είναι η επιβάρυνση. Αυτό έχει ως συνέπεια να αποθαρρύνει τον εφοδιασμό σε περιόδους πλεονάζουσας προσφοράς, πράγμα ασφαλώς ευκαίιο» [βλ., στο ίδιο έγγραφο, σημείο II 2, b), έκτο εδάφιο].
- 44 Με επιστολή της 17ης Απριλίου 1991, οι προσφεύγουσες απάντησαν στη βάση του άρθρου 6 επιστολή, εμμένοντας στις καταγγελίες τους σχετικά με τα δικαιώματα χρήσεως, τις συμφωνίες Cultra και τις εμπορικές συμβάσεις. Υποστήριξαν επίσης ότι η εν λόγω επιστολή δεν έθιγε ούτε τις συμφωνίες Cultra, ούτε τις νέες εμπορικές συμβάσεις, οπότε δεν υπήρχε, ως προς αυτές, επιστολή βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού 99/63.
- 45 Με ημερομηνία 2 Ιουλίου 1992, η Επιτροπή απέστειλε στον δικηγόρο των προσφευγουσών συστημένη επιστολή με απόδειξη παραλαβής, με τον αριθμό SG (92) D/8782, με την οποία του γνωστοποιούσε την οριστική απόρριψη των καταγγελιών τους σχετικά με τα δικαιώματα χρήσεως. Η επιστολή αυτή ανελήφθη από το ταχυδρομικό γραφείο που ήταν υπεύθυνο για την ταχυδρομική θυρίδα του δικηγόρου των προσφευγουσών στις 13 Ιουλίου 1992.
- 46 Με την επιστολή της 2ας Ιουλίου 1992 (στο εξής: επίδικη απόφαση), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η εκτιθέμενη σ' αυτήν αιτιολογία αποτελεί συμπλήρωση και αποσαφήνιση εκείνης που περιλαμβάνόταν στη βάση του άρθρου 6 επιστολή της, στην οποία και παραπέμπει. Η Επιτροπή συνεχίζει ως εξής:

«Τα στοιχεία στα οποία στηρίζεται η — υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού — εκτίμηση της Επιτροπής αποτελούνται από το σύνολο των

αποφάσεων και συμφωνιών των σχετικών με την προσφορά προϊόντων ανθοκομίας μέσα στον περιβόλο της VBA. Οι κανόνες περί απευθείας εφοδιασμού των εγκατεστημένων μέσα σ' αυτόν τον περιβόλο εμπόρων αποτελούν μέρος μόνον του συνόλου αυτού. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, το σύνολο των σχετικών αποφάσεων και συμφωνιών είναι κατ' αρχήν αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το γεγονός ότι, μέχρι τώρα, η Επιτροπή δεν το έχει διαπιστώσει ακόμη με ρητή απόφαση βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26/62 δεν αναιρεί τη θετική στάση την οποία έχει τηρήσει επί του θέματος αυτού η Επιτροπή.»

- 47 Στη συνέχεια, αφού Όγει ορισμένα πρόσθετα επιχειρήματα των προσφευγουσών, η Επιτροπή καταλήγει:

«Η Επιτροπή δεν αρνείται ότι άλλοι κανόνες για τον απευθείας εφοδιασμό των εμπόρων που είναι εγκατεστημένοι μέσα στο δημοπρατήριο είναι επίσης νοητοί. Ένα καλό παράδειγμα σχετικώς αποτελεί ο κανονισμός δημοπρασιών Westland. Ωστόσο, δεν είναι έργο της Επιτροπής να συγκρίνει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τέτοιων κανόνων. Οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι έμποροι θα έπρεπε πρώτοι να αντλήσουν από τις υφιστάμενες διαφορές τα επιβαλλόμενα στο εμπορικό πεδίο συμπεράσματα.»

Θ — *Η μετά την επίδικη απόφαση αλληλογραφία*

- 48 Με επιστολή της 5ης Αυγούστου 1992, η Επιτροπή γνωστοποίησε στις προσφεύγουσες ότι είχε περατώσει την εξέταση των υποθέσεων των σχετικών με τις εμπορικές συμβάσεις και τις συμφωνίες Cullra και τις κάλεσε να της γνωστοποιήσουν, εντός τεσσάρων εβδομάδων, αν ενέμεναν στις καταγγελίες τους επί των παραπάνω εμπορικών συμβάσεων και συμφωνιών Cullra.

- 49 Στις 22 Δεκεμβρίου 1992, ο δικηγόρος των προσφευγουσών απάντησε στην επιστολή της 5ης Αυγούστου 1992, διευκρινίζοντας ότι οι περιστάσεις είχαν εμποδίσει να απαντήσει νωρίτερα και τονίζοντας ότι οι προσφεύγουσες ενέμεναν στις καταγγελίες τους.
- 50 Επειδή η κατάσταση της υγείας του δικηγόρου των προσφευγουσών υπέστη σοβαρή επιδείνωση, οι προσφεύγουσες όρισαν νέο δικηγόρο στις 3 Νοεμβρίου 1993. Αυτός, με επιστολή της 9ης Δεκεμβρίου 1993, ζήτησε από την Επιτροπή να λάβει θέση επί της επιστολής της 22ας Δεκεμβρίου 1992.
- 51 Με επιστολή της 20ής Δεκεμβρίου 1993, η Επιτροπή απάντησε στην από 9 Δεκεμβρίου 1993 επιστολή, διευκρινίζοντας ιδίως ότι, μετά από μια πρώτη εξέταση της επιστολής της 22ας Δεκεμβρίου 1992, στην οποία προέβη αυτεπαγγέλτως, δεν έκρινε αναγκαίο να επέμβει βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 1, ή του άρθρου 86 της Συνθήκης. Κατά της επιστολής αυτής της 20ής Δεκεμβρίου 1993 στρέφεται η προσφυγή T-77/94, VGB κ.λπ. κατά Επιτροπής.

Η διαδικασία

- 52 Στις 21 Σεπτεμβρίου 1992, η Florimex και η VGB άσκησαν κατά της επίδικης αποφάσεως τις προσφυγές T-70/92 και T-71/92, αντιστοίχως.
- 53 Με υπόμνημα που κατέθεσε στις 16 Οκτωβρίου 1992 σε καθεμιά από τις υποθέσεις αυτές, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου κατά το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 54 Με διάταξη του προέδρου του πρώτου τμήματος του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουνίου 1993, αποφασίστηκε η ένωση και συνεκδίκαση των υποθέσεων T-70/92 και T-71/92 προς διευκόλυνση της έγγραφης και προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

- 55 Με διάταξη του Πρωτοδικείου (πρώτο τμήμα) της 6ης Ιουλίου 1993, αποφασίστηκε να συνεξετασθεί η ένσταση απαραδέκτου με την ουσία της διαφοράς.
- 56 Με διάταξη του προέδρου του πρώτου τμήματος του Πρωτοδικείου της 13ης Ιουλίου 1993, επετράπη στη VBA να παρέμβει στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-70/92 και T-71/92.
- 57 Με απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Σεπτεμβρίου 1995, ισχύουσα από 1ης Οκτωβρίου 1995, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο δεύτερο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε, συνεπώς, και η εκδίκαση των υποθέσεων.
- 58 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας. Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, η Επιτροπή εκλήθη να απαντήσει εγγράφως σε ορισμένα ερωτήματα πριν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Κατέθεσε την απάντησή της στις 3 Απριλίου 1996.
- 59 Η επ' ακροατηρίου συζήτηση των παρουσών υποθέσεων, ακολουθούμενη από την της υποθέσεως T-77/94, διεξήχθη στις 5 Ιουνίου 1996, ενώπιον του Πρωτοδικείου, συγκειμένου από τους H. Kirschner, πρόεδρο, B. Vesterdorf, C. W. Bellamy, A. Καλογερόπουλο και A. Potocki.
- 60 Κατόπιν του θανάτου του δικαστή H. Kirschner, που επήλθε στις 6 Φεβρουαρίου 1997, η παρούσα απόφαση κριθίκε εν διασκέψει από τους τρεις δικαστές των οποίων φέρει την υπογραφή, σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Αιτήματα των διαδίκων

- 61 Με τα δικόγραφα των προσφυγών τους, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως. Με το υπόμνημα απα- ντήσεώς τους, οι προσφεύγουσες ζητούν να απορριφθεί η ένσταση απαραδέ- κτου και να καταδικασθεί η καθής στα δικαστικά έξοδα.
- 62 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- κυρίως, να απορρίψει τις προσφυγές ως απαράδεκτες·
  - επικουρικώς, να απορρίψει τις προσφυγές ως αβάσιμες·
  - να καταδικάσει αλληλεγγύως τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.
- 63 Η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει τα αιτήματα της καθής και ζητεί να καταδι- κασθούν αλληλεγγύως οι προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανο- μένων και των δικών της.
- 64 Με τις παρατηρήσεις τους επί του υπομνήματος παρεμβάσεως, οι προσφεύ- γουσες εμμένουν στα αιτήματά τους και ζητούν να καταδικασθεί η παρεμ- βαίνουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού*Σύνοψη των επιχειρημάτων των διαδίκων*

- 65 Είναι αδιαμφισβήτητο εν προκειμένω ότι η επίδικη απόφαση έχει τη μορφή επιστολής φέρουσα ημερομηνία 2 Ιουλίου 1992 και τη μνεία «συστημένη με απόδειξη παραλαβής», που εστάλη στη ταχυδρομική θυρίδα την οποία κατείχε το γραφείο του δικηγόρου των προσφευγουσών, απευθυνόμενο στον ίδιο. Έγγραφο του ταχυδρομικού γραφείου από το οποίο ανελήφθη η επιστολή της 2ας Ιουλίου 1992 περιελήφθη στη δικογραφία. Στη μία όψη, περιλαμβάνει «ειδοποίηση αφίξεως», η οποία έχει ως εξής: «Δύνασθε να αναλάβετε τα ταχυδρομηθέντα αντικείμενα που αναγράφονται κατωτέρω κατά τις ώρες λειτουργίας του ταχυδρομικού γραφείου.» Η ειδοποίηση αυτή ακολουθείται από τη μνεία ενός αντικειμένου προερχομένου από τις Βρυξέλλες και φέρει σφραγίδα με ημερομηνία 9 Ιουλίου 1992. Στην οπίσθια όψη, το έγγραφο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δήλωση παραλαβής, που φέρει υπογραφή και σφραγίδα με ημερομηνία 13 Ιουλίου 1992. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι αυτή την ειδοποίηση αφίξεως την κατέθεσε η ταχυδρομική υπηρεσία στην ταχυδρομική θυρίδα του δικηγόρου των προσφευγουσών και ότι βάσει αυτής της ειδοποίησης ανελήφθη από τη θυρίδα του ταχυδρομείου η αμφισβητούμενη απόφαση, τη Δευτέρα, 13 Ιουλίου 1992.
- 66 Υπ' αυτές τις περιστάσεις, η καθής διατείνεται ότι οι προσφυγές που κατατέθηκαν στις 21 Σεπτεμβρίου 1992 ασκήθηκαν μετά την πάροδο της δέμηνης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 173, τελευταίο εδάφιο, της Συνθήκης.
- 67 Συγκεκριμένα, η προθεσμία αυτή άρχισε από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο αποδέκτης ήταν σε θέση να λάβει γνώση της αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Φεβρουαρίου 1973, υπόθεση 6/72, Euroreballage και Continental Can κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 445, σκέψη 10· απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Μαΐου 1991, υπόθεση T-12/90, Bayer κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-219, σκέψη 19, που επικυρώθηκε ως προς το σημείο αυτό από την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1994, υπόθεση C-195/91 P, Bayer κατά Επιτροπής, Συλλογή σ. I-5619, σκέψη 21). Κατά την καθής, ο αποδέκτης, εν προκειμένω, «ήταν σε θέση να λάβει γνώση» του περιεχομένου της ταχυδρομικής επιστολής την Πέμπτη, 9 Ιουλίου 1992 ή, το αργότερο, την Παρασκευή, 10 Ιουλίου, την επομένη της

καταθέσεως της ειδοποίησεως αφίξεως στην ταχυδρομική του θυρίδα. Επομένως, οι προσφυγές έπρεπε να κατατεθούν, συνυπολογιζομένης της παρεκτάσεως λόγω αποστάσεως, πριν από τα μεσάνυχτα της 16ης Σεπτεμβρίου 1992. Μπορεί να γίνει δεκτό το τεκμήριο ότι η ειδοποίηση κατατέθη στην ταχυδρομική θυρίδα κατά την ημερομηνία την οποία φέρει, ήτοι την Πέμπτη, 9 Ιουλίου 1992. Δεν είναι παράλογο να αναμένεται ότι ο κάτοχος ταχυδρομικής θυρίδας την αδειάζει κάθε μέρα, ακόμη και κατά τις διακοπές, ενώ για κάθε καθυστέρηση τον κίνδυνο τον φέρει ο ίδιος. Η καθής προσθέτει ότι, αν γίνονταν δεκτά τα επιχειρήματα των προσφευγουσών, θα μπορούσε κανείς να παρακάμψει την προθεσμία ασκήσεως προσφυγής λαμβάνοντας ταυτόχρονα γνώση του κειμένου της πράξεως με άλλο μέσο.

- 68 Η καθής υποστηρίζει επίσης ότι η κοινοποίηση την οποία έκανε στον δικηγόρο των προσφευγουσών, με τον ίδιο τρόπο που χρησιμοποίησε για όλη την αλληλογραφία της με αυτές, ήταν έγκυρη, δεδομένου ότι αυτή η μέθοδος κοινοποιήσεως αποτελεί πάγια πρακτική της Επιτροπής. Επίσης έγκυρη είναι η αποστολή στην ταχυδρομική θυρίδα του αποδέκτη, αντί του γραφείου του.
- 69 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει τα επιχειρήματα της καθής.
- 70 Κατά τις προσφεύγουσες, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής άρχισε τη Δευτέρα, 13 Ιουλίου 1992, το ενωρίτερο, ήτοι την ημέρα κατά την οποία ο υπάλληλος του δικηγόρου τους ανέλαβε τον ταχυδρομικό φάκελο από το ταχυδρομείο και υπέγραψε την απόδειξη παραλαβής. Δεν είναι άλλωστε αποδεδειγμένο το ότι η ειδοποίηση αφίξεως κατατέθηκε στην ταχυδρομική θυρίδα την Πέμπτη, 9 Ιουλίου 1992, αλλά μόνο το ότι ο ταχυδρομικός φάκελος έφθασε στο Άμστερνταμ την ημέρα αυτή· η μόνη βεβαία χρονολογία, πιστοποιούμενη από την υπογραφή της αποδείξεως παραλαβής, είναι η της αναλήψεως του ταχυδρομικού φακέλου τη Δευτέρα, 13 Ιουλίου 1992. Εξ άλλου, οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι, για να είναι έγκυρη, μια κοινοποίηση πρέπει πάντα να γίνεται στην έδρα της οικείας επιχειρήσεως (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1985, υπόθεση 42/85, Cockerill-Sambre κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3749), και όχι στον δικηγόρο της. Κατά συνέπεια, σημασία έχει μόνο το πότε οι ίδιες οι προσφεύγουσες έλαβαν γνώση, πράγμα που δεν μπορούσε να συμβεί πριν από τις 15 Ιουλίου 1992.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 71 Κατά το άρθρο 173, τελευταίο εδάφιο, της Συνθήκης, «οι προσφυγές που προβλέπονται στο παρόν άρθρο ασκούνται εντός δύο μηνών, υπολογιζομένων, κατά περίπτωση, από τη δημοσίευση της πράξεως, την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα ή, ελλείψει δημοσιεύσεως ή κοινοποίησεως, από την ημέρα κατά την οποία ο προσφεύγων έλαβε γνώση της πράξεως».
- 72 Σύμφωνα με το παράρτημα II του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και το άρθρο 102, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου (στο εξής: Κανονισμός Διαδικασίας), για έναν διάδικο που κατοικεί στις Κάτω Χώρες, η δέμηνη προθεσμία του άρθρου 173, τελευταίο εδάφιο, της Συνθήκης παρεκτείνεται κατά έξι ημέρες. Αν η λήξη της προθεσμίας συμπίπτει με ημέρα Σάββατο ή Κυριακή, η προθεσμία παρατείνεται μέχρι το τέλος της επομένης εργάσιμης ημέρας (άρθρο 101, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας). Οι προθεσμίες αρχίζουν να τρέχουν την επομένη της ημέρας της κοινοποίησεως (άρθρο 102, παράγραφος 1, και άρθρο 101, παράγραφος 1, στοιχείο α', του Κανονισμού Διαδικασίας).
- 73 Οι προσφυγές κατατέθηκαν τη Δευτέρα, 21 Σεπτεμβρίου 1992. Επομένως, είναι παραδεκτές, εάν η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής έληγε είτε εκείνη την ημέρα, είτε την Κυριακή, 20 Σεπτεμβρίου, ή το Σάββατο, 19 Σεπτεμβρίου 1992. Για να ισχύει αυτό, έπρεπε το κινούν την προθεσμία γεγονός να επήλθε στις 13 Ιουλίου 1992 το ενωρίτερο.
- 74 Κατά πάγια νομολογία, η απόδειξη της ημερομηνίας κοινοποίησεως της αποφάσεως εναπόκειται στον διάδικο ο οποίος επικαλείται την εκπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής (απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουνίου 1994, T-94/92, X κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. σ. II-481, σκέψη 22).
- 75 Εν προκειμένω, είναι αποδεδειγμένο ότι, τη Δευτέρα, 13 Ιουλίου 1992, ο υπάλληλος του δικηγόρου των προσφευγουσών βρήκε την ειδοποίηση αφίξεως, η οποία ανέφερε ότι στην ταχυδρομική θυρίδα του εργοδότη του υπήρχε κάποιο ταχυδρομικό αντικείμενο «από Βρυξέλλες», προσκόμισε την ειδοποίηση στο ταχυδρομείο και παρέλαβε την επιστολή της Επιτροπής της 2ας Ιουλίου 1992.

- 76 Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο επιβάλλεται να διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει καμία απόδειξη σχετικά με το πότε κατατέθηκε η ειδοποίηση αφίξεως στη ταχυδρομική θυρίδα του δικηγόρου των προσφευγουσών. Επομένως, εφόσον η καθής δεν είναι εις θέση να θεμελιώσει την πραγματική βάση του ισχυρισμού της ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής άρχισε στις 9 ή στις 10 Ιουλίου 1992, παρέλκει η εξέταση των εννόμων συνεπειών τις οποίες συνάγει απ' αυτόν.
- 77 Επομένως, οι προσφυγές είναι παραδεκτές.

Επί της ουσίας

- 78 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν σειρά λόγων ακυρώσεως που στηρίζονται σε διαδικαστικό σφάλμα, έλλειψη αιτιολογίας, πλάνη περί το δίκαιον και/ή κατάφωρη πλάνη εκτιμήσεως. Ενδεικνύται να συνεξετασθούν οι λόγοι αυτοί σε τέσσερις ενότητες, ως εξής: 1) λόγοι διαδικαστικού σφάλματος, ότι δηλαδή τα δικαιώματα χρήσεως κακώς εξετάστηκαν χωριστά· 2) λόγοι παραβάσεως του άρθρου 19 του κανονισμού 17 και περί ανυπαρξίας ρητής αποφάσεως βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26· 3) λόγοι ανεπαρκούς του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 και ελλείψεως σχετικής αιτιολογίας· και 4) λόγοι άνισης μεταχειρίσεως μεταξύ των τρίτων προμηθευτών και των δικαιούχων εμπορικών συμβάσεων, ως προς τους συντελεστές των δικαιωμάτων χρήσεως αφενός και των δικαιωμάτων τα οποία προβλέπουν οι εμπορικές συμβάσεις αφετέρου.

1. Περί των λόγων διαδικαστικού σφάλματος, καθ' όσον τα δικαιώματα χρήσεως κακώς εξετάστηκαν χωριστά

Σύνοψη των επιχειρημάτων των διαδίκων

- 79 Οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι η Επιτροπή, μη εκδίδοντας μία ενιαία απόφαση για όλες τους τις καταγγελίες, υπέπεσε σε διαδικαστικό σφάλμα, το οποίο βλάπτει τα συμφέροντά τους. Το σφάλμα άλλωστε αυτό της Επιτροπής οδήγησε περαιτέρω σε έλλειψη αιτιολογίας και/ή πλάνη εκτιμήσεως.

80 Οι προσφεύγουσες τονίζουν ότι υπέβαλαν καταγγελίες όχι μόνο κατά των δικαιωμάτων χρήσεως, αλλά και κατά των εμπορικών συμβάσεων και των συμφωνιών Cultra, ιδίως με τις από 3 Μαΐου 1989 επιστολές τους. Η Επιτροπή συγκέντρωσε άλλωστε τις διάφορες αυτές καταγγελίες σε έναν μόνο φάκελο, υποσχόμενη να περατώσει τη διαδικασία με ρητή απόφαση, ώστε να μπορέσουν οι προσφεύγουσες να ασκήσουν μία προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου. Εξ άλλου, καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι οι διάφορες πτυχές της ρυθμίσεως της VBA έπρεπε να εξετασθούν υπό το πρίσμα των αμοιβαίων σχέσεών τους, όπως είχε πράξει άλλωστε η Επιτροπή με την απόφαση του 1988.

81 Παρά τα ανωτέρω, η βάση του άρθρου 6 επιστολή έθιξε μόνο τα δικαιώματα χρήσεως και όχι τις εμπορικές συμβάσεις, ούτε τις συμφωνίες Cultra. Πλήττονται, ως εκ τούτου, τα διαδικαστικά δικαιώματα των προσφευγουσών, καθ' όσον οι δυνατότητές τους να προσφύγουν στο Πρωτοδικείο περιορίστηκαν από το γεγονός ότι η επίδικη απόφαση αφορά μέρος μόνο των αιτιάσεών τους. Εξ άλλου, οι προσφεύγουσες επισημαίνουν ότι, σε περίπτωση ρητής απορρίψεως των λοιπών πτυχών των καταγγελιών τους, θα αναγκασθούν να ασκήσουν και δεύτερη προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου.

82 Περαιτέρω, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως, καθ' όσον δεν εξέτασε αν συνάδουν προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης τα δικαιώματα χρήσεως, συνεκτιμώμενα με τις λοιπές εφαρμοζόμενες από τη VBA ρυθμίσεις, και ιδίως τις εμπορικές συμβάσεις και τις συμφωνίες Cultra, ούτε αιτιολόγησε γιατί εξέτασε τα δικαιώματα χρήσεως μεμονωμένα και όχι σε σχέση προς τις εμπορικές συμβάσεις και τις συμφωνίες Cultra.

83 Η καθής διατείνεται ότι δεν ήταν υποχρεωμένη να χειριστεί όλες τις καταγγελίες ταυτόχρονα, στο πλαίσιο μιας και της αυτής διαδικασίας (βλ. απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και

218/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 207, σκέψεις 31 επ.), πολλώ μάλλον που εν προκειμένω η Επιτροπή έλαβε ταυτόχρονα μια κοινοποίηση και μια καταγγελία, οι οποίες, επί περαιτέρω, τροποποιήθηκαν ή επεκτάθηκαν επανειλημμένα.

84 Η καθής τονίζει, ειδικότερα, ότι η καταγγελία κατά των εμπορικών συμβάσεων υποβλήθηκε μετά από εκείνη που αφορούσε τα δικαιώματα χρήσεως, αυτές δε οι συμβάσεις κοινοποιήθηκαν μόλις στις 7 Φεβρουαρίου 1990, ήτοι μετά τη δημοσίευση της ανακοινώσεως της 4ης Απριλίου 1989. Η Επιτροπή δεν θέλησε να εκτιμήσει οριστικά τις εμπορικές συμβάσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάσεως της καταγγελίας, πριν τις εκτιμήσει οριστικά στο πλαίσιο της διαδικασίας κοινοποίησης. Με την από 24 Οκτωβρίου 1990 επιστολή της, δήλωσε ότι είχε την πρόθεση τις μεν εμπορικές συμβάσεις να τις θέσει στο αρχείο, τα δε δικαιώματα χρήσεως να τα εξετάσει στο πλαίσιο ρητής αποφάσεως, η οποία θα αφορούσε και άλλες πτυχές της ρυθμίσεως της VBA.

85 Ως προς το γεγονός ότι χειρίστηκε χωριστά την καταγγελία περί των δικαιωμάτων χρήσεως και χωριστά την καταγγελία περί των συμφωνιών Cultra, η Επιτροπή διατείνεται ότι μεταξύ του περιχομένου των δύο αυτών καταγγελιών δεν υπάρχει καμία σχέση, ιδίως διότι η κοινοποίηση των μεν δικαιωμάτων χρήσεως έπρεπε να εκτιμηθεί στο πλαίσιο του κανονισμού 26, των δε συμφωνιών Cultra στο πλαίσιο του κανονισμού 17. Η επιστολή της Επιτροπής της 24ης Οκτωβρίου 1990 ανέφερε ότι οι δύο καταγγελίες θα εξετάζονταν με χωριστές διαδικασίες.

86 Όταν προέκυψε ότι δεν ήταν ακόμη δυνατόν να εκδοθεί θετική απόφαση βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26, η Επιτροπή απέστειλε, στις 4 Μαρτίου 1991, τη βάση του άρθρου 6 επιστολή, η οποία αφορούσε μόνο τα δικαιώματα χρήσεως. Όταν οι προσφεύγουσες επέμειναν, με την από 17 Απριλίου 1991 επιστολή τους, να εξεταστούν και οι λοιπές καταγγελίες τους, η Επιτροπή επέλεξε να εξετάσει οριστικά την καταγγελία περί των δικαιωμάτων χρήσεως, αντί να αναμείνει την ολοκλήρωση της διαδικασίας περί των συμφωνιών Cultra και των εμπορικών συμβάσεων. Αν δεν είχε ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο, οι προσφεύγουσες δεν θα είχαν αποσπάσει τον Ιούλιο του 1992 τελική απόφαση σχετικά με τα δικαιώματα χρήσεως.

- 87 Εν πάση περιπτώσει, τα επιχειρήματα των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε παράλειψη αιτιολογίας και/ή πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, διότι εξέτασε χωριστά τα δικαιώματα χρήσεως, είναι αβάσιμα, όπως προκύπτει από το συνημμένο στη βάση του άρθρου 6 επιστολή έγγραφο.
- 88 Η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει την άποψη της Επιτροπής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 89 Διαπιστώνεται, εν προκειμένω, ότι η Επιτροπή θεώρησε, με την από 24 Οκτωβρίου 1990 επιστολή της, ότι μπορούσε να λάβει μια πρώτη θέση επί του συνόλου των διαφόρων καταγγελιών των προσφευγουσών. Ωστόσο, η βάση του άρθρου 6 επιστολή της 4ης Μαρτίου 1991 και η επίδικη απόφαση της 2ας Ιουλίου 1992 αφορούν μόνο τα δικαιώματα χρήσεως. Το γεγονός άλλωστε ότι η από 5 Αυγούστου 1992 επιστολή της Επιτροπής, περί των εμπορικών συμβάσεων και των συμφωνιών Cultra, εστάλη μόνο μετά την επιστολή της 2ας Ιουλίου 1992, είχε ως αναπόφευκτη συνέπεια να αναγκασθούν οι προσφεύγουσες να ασκήσουν δύο διαφορετικές προσφυγές, εν όψει των προθεσμιών τις οποίες επιβάλλει το άρθρο 173, τελευταίο εδάφιο, της Συνθήκης.
- 90 Επομένως, ο τρόπος διεξαγωγής της διοικητικής διαδικασίας προκάλεσε καθυστερήσεις και δυσχέρειες. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι οι περιστάσεις αυτές δεν δικαιολογούν ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.
- 91 Συγκεκριμένα, η επίδικη απόφαση αφορά μόνο τη νομιμότητα των δικαιωμάτων χρήσεως, και ειδικότερα το κατά πόσον αυτή είναι «απαραίτητη για την πραγματοποίηση των αναφερομένων στο άρθρο 39 της Συνθήκης στόχων», όπως ορίζει το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε τη διάταξη αυτή όσον

αφορά τις εμπορικές συμβάσεις και τις συμφωνίες Cultra. Επομένως, η ανυπαρξία αποφάσεως επί των άλλων αυτών καταγγελιών θα μπορούσε να αποβεί κρίσιμη για την έκβαση της παρούσας αποφάσεως, μόνον εάν η Επιτροπή δεν είχε λάβει υπόψη, με την επίδικη απόφαση, εκείνες τις πτυχές των εμπορικών συμβάσεων και των συμφωνιών Cultra που ενδέχεται να ασκούν επίρροή στη νομιμότητα των δικαιωμάτων χρήσεως υπό το πρίσμα του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.

- 92 Όσον αφορά τις εμπορικές συμβάσεις, από όσα στοιχεία προέβησαν οι προσφεύγουσες το μόνο ικανό να επηρεάσει τη νομιμότητα των δικαιωμάτων χρήσεως υπό το πρίσμα του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 είναι ο ισχυρισμός τους ότι ο προβλεπόμενος για τις εν λόγω εμπορικές συμβάσεις συντελεστής του 3 % συνιστά διάκριση έναντι των προμηθευτών που αναγκάζονται να καταβάλλουν τον υψηλότερο συντελεστή των δικαιωμάτων χρήσεως (βλ. σκέψεις 188 επ. κατωτέρω). Η Επιτροπή όμως εξέτασε την πτυχή αυτή, στη νομική εκτίμηση που περιέχεται στο συνημμένο στη βάσει του άρθρου 6 επιστολή έγγραφο, στο σημείο II 2, στοιχείο b), παράγραφος 7, διαπιστώνοντας ότι οι προμηθευτές που έχουν συνάψει εμπορικές συμβάσεις με τη VBA έχουν αποδεχθεί και την υποχρέωση εφοδιασμού, οπότε δεν υφίσταται άνιση μεταχείριση (βλ. σκέψη 42 ανωτέρω).
- 93 Επομένως, η Επιτροπή δεν αμέλησε, με την επίδικη απόφαση, να λάβει υπόψη την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών ως προς τις σχέσεις που υφίστανται μεταξύ των εμπορικών συμβάσεων και των δικαιωμάτων χρήσεως, οι δε προσφεύγουσες είχαν τη δυνατότητα να προβάλουν την άποψή τους σχετικώς στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής (βλ. σκέψεις 188 επ. κατωτέρω).
- 94 Όσον αφορά τις συμφωνίες Cultra, σε κανένα από τα στοιχεία της δικογραφίας δεν βρίσκει έρεισμα ο ισχυρισμός ότι η εκτίμηση της Επιτροπής περί της νομιμότητας των δικαιωμάτων χρήσεως του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 θα μπορούσε να επηρεαστεί αισθητά από την ύπαρξη αυτών των συμφωνιών, οι οποίες αφορούν μια άλλη πτυχή των δραστηριοτήτων της VBA (σκέψη 24 ανωτέρω). Η ίδια άλλωστε η Florimex ισχυρίστηκε, στο δικόγραφο της προσφυγής της (σ. 3), ότι το καθεστώς των συμφωνιών Cultra οριακό μόνον ενδιαφέρει εμφανίζει για την υπό κρίση προσφυγή.

95 Επομένως, ο λόγος περί διαδικαστικού σφάλματος, καθ' όσον τα δικαιώματα χρήσεως κακώς εξετάστηκαν χωριστά, πρέπει να απορριφθεί.

2. Περί του λόγου της παραβάσεως του άρθρου 19 του κανονισμού 17 και της ανυπαρξίας ρητής αποφάσεως βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26

Σύνοψη των επιχειρημάτων των διαδίκων

96 Οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι η ανακοίνωση της 4ης Απριλίου 1989 δεν αφορούσε τον συμπληρωματικό κανονισμό της VBA, περί τρόπου υπολογισμού των δικαιωμάτων χρήσεως, ούτε τις νέες εμπορικές συμβάσεις, οι οποίες κοινοποιήθηκαν μόλις τον Φεβρουάριο του 1990. Η Επιτροπή, επομένως, όφειλε, εν προκειμένω, να εκδώσει θετική απόφαση ως προς εκείνες τις πτυχές της ρυθμίσεως της VBA, ως προς τις οποίες δεν κάλεσε τους τρίτους να λάβουν θέση σύμφωνα με το άρθρο 19 του κανονισμού 17. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες τόνισαν επίσης ότι, υπό τις παρούσες περιστάσεις, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να εκδώσει ρητή απόφαση βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26.

97 Κατά την καθής, η ανακοίνωση βάσει του άρθρου 19 αποτελεί μέρος της διοικητικής διαδικασίας που ακολουθεί την κοινοποίηση και όχι εκείνης που είναι προπαρασκευαστική της απορρίψεως καταγγελίας. Θεωρεί, εξ άλλου, ότι δεν ήταν αναγκαία εν προκειμένω ρητή απόφαση βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26.

98 Η παρεμβαίνουσα δεν υπέβαλε παρατηρήσεις ως προς αυτή την πτυχή της προσφυγής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

99 Το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 έχει ως εξής:

«Όταν η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει αρνητική πιστοποίηση δυνάμει του άρθρου 2 ή να εκδώσει απόφαση εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, δημοσιεύει το ουσιώδες περιεχόμενο της σχετικής αιτήσεως ή της κοινοποιήσεως, καλώντας συγχρόνως τους τρίτους ενδιαφερομένους να της γνωστοποιήσουν τις παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας την οποία καθορίζει και η οποία δεν δύναται να είναι μικρότερη του μηνός (...).»

100 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 26, τις σκοπούμενες στο άρθρο 2, παράγραφος 1, αποφάσεις τις λαμβάνει η Επιτροπή, «αφού (...) ακούσει τη γνώμη των συμμετεχουσών επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, καθώς επίσης και κάθε άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου, του οποίου η ακρόαση θεωρείται απαραίτητη». Στην επιστολή την οποία απηύθυνε στη VBA βάσει του άρθρου 6, η Επιτροπή ερμηνεύει τη διάταξη αυτή υπό την έννοια ότι της επιβάλλει την υποχρέωση να προβεί σε δημοσίευση ανάλογη με την προβλεπόμενη στο άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17.

101 Όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα των διατάξεων αυτών, ούτε το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, ούτε το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 26 επιβάλλει προηγούμενη δημοσίευση στην περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή προτίθεται να απορρίψει καταγγελία υποβληθείσα δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 17.

102 Και αν ακόμη υποτεθεί ότι η επίδικη, εν προκειμένω, απόφαση απετέλεσε θετική απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2 του κανονισμού 26 κατόπιν της κοινοποιήσεως στην οποία προέβη η VBA, εν όψει ιδίως του γεγονότος ότι το συνημμένο στη βάση του άρθρου 6 επιστολή έγγραφο διευκρινίζει ότι «αντικείμενο της διαδικασίας αποτελούν οι κοινοποιηθείσες στην Επιτροπή αποφάσεις (...) που ρυθμίζουν τον απευθείας εφοδιασμό των εγκα-

τεστημένων μέσα στον περίβολο της VBA διανομέων», επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το ουσιώδες περιεχόμενο των κανόνων των σχετικών με τα δικαιώματα χρήσεως έχει δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα*, στην ανακοίνωση της 4ης Απριλίου 1989 (βλ. σκέψη 32 ανωτέρω).

- 103 Το γεγονός ότι η ανακοίνωση αυτή δεν περιείχε μνεία του «τρόπου υπολογισμού», που θεσπίστηκε μετά τη δημοσίευσή της (σκέψη 34 ανωτέρω) δεν ασκεί επιρροή, άπαξ οι διατάξεις αυτές δεν αλλοίωσαν την ουσία των εν λόγω κανόνων, αλλά επέφεραν απλώς ορισμένες τροποποιήσεις, και συγκεκριμένα την καθιέρωση ενός πάγιου συντελεστή 5%, με σκοπό να ανταποκριθούν στις παρατηρήσεις των τρίτων.
- 104 Το γεγονός ότι η ανακοίνωση αυτή δεν έθιγε τις εμπορικές συμβάσεις επίσης στερείται σημασίας, δεδομένου ότι η επίδικη απόφαση αφορά τις καταγγελίες των προσφευγουσών περί των δικαιωμάτων χρήσεως και όχι εκείνες που αφορούσαν τις εμπορικές συμβάσεις, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της από 5 Αυγούστου 1992 επιστολής (βλ. σκέψη 48 ανωτέρω).
- 105 Επομένως, ούτως ή άλλως δεν υπήρξε παράλειψη δημοσιεύσεως δυνάμει να πλήξει τα συμφέροντα των προσφευγουσών στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής.
- 106 Τέλος, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να απορρίψει τις καταγγελίες των προσφευγουσών σχετικά με τα δικαιώματα χρήσεως μόνο μέσω ρητής αποφάσεως εκδιδόμενης βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26 και αφορώσας το σύνολο των ρυθμίσεων της VBA. Συγκεκριμένα, όταν η Επιτροπή απορρίπτει καταγγελία υποβληθείσα δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 17, οφείλει να εκθέτει γιατί, μετά από προσεκτική εξέταση των πραγματικών και νομικών στοιχείων τα οποία έχει φέρει εις γνώση της ο καταγγέλλων, δεν καταλήγει στην απόφαση να κινηθεί διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή δύναται, στον τομέα των σκοπούμενων στο παράρτημα II της Συνθήκης γεωργικών προϊόντων, να εκθέτει τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 2

του κανονισμού 26 και γιατί, επομένως, δεν θεωρεί ότι η προσεκτική εξέταση της καταγγελίας πρέπει να την ωθήσει να προβεί στις ζητούμενες από τον καταγγέλλοντα ενέργειες. Πάντως, το καθήκον της Επιτροπής να αιτιολογεί έναντι του καταγγέλλοντος την απόρριψη μιας καταγγελίας δεν συνεπάγεται και ότι υποχρεούται άνευ ετέρου να εκδώσει ρητή απόφαση βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 26 απευθυνόμενη στον καταγγέλλοντα (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιανουαρίου 1996, T-575/93, Koelman κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1, σκέψεις 38 έως 44).

107 Επομένως, ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί.

3. Περί των λόγων του ανεφαρμόστου του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 και της ελλείψεως σχετικής αιτιολογίας

Σύνοψη των επιχειρημάτων των διαδίκων

108 Τα επιχειρήματα των προσφευγουσών αφορούν αφενός μεν την αιτιολογία, αφετέρου δε την ακρίβεια της περιεχομένης στην επίδικη απόφαση εκτιμήσεως ότι τα δικαιώματα χρήσεως αποτελούν ουσιώδες στοιχείο συνόλου συμφωνιών που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των σκοπών της Συνθήκης κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 26.

109 Οι προσφεύγουσες διατείνονται κατ' αρχάς ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε κατά τρόπο επαρκώς αιτιολογημένο ποια είναι η διαφορά μεταξύ των δικαιωμάτων χρήσεως και του καθεστώτος του 10 %, το οποίο απαγορεύεται με την απόφαση του 1988. Κατά τις προσφεύγουσες, το καθεστώς του 10 % αποσκοπούσε στον περιορισμό της ελευθερίας επιλογής των εγκατεστημένων μέσα στον περίβολο της VBA διανομικών τον ίδιο σκοπό επιδιώκουν και το ίδιο αποτέλεσμα επιφέρουν και τα αποτελέσματα χρήσεως, δεδομένου ότι οι επελθούσες από το 1988 μεταβολές είναι ασήμαντες. Τη διαπίστωση αυτή ενισχύει το γεγονός ότι, για ορισμένα προϊόντα με πάρα πολλούς μίσχους, ιδίως το *xerophyllum tenax* και τους ναρκίσιους, τα δικαιώματα χρήσεως είναι πολύ

υψηλότερα απ' ό,τι τα παλαιά δικαιώματα του 10 %. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες προσέθεσαν ότι, δεδομένου ότι το περιθώριο κέρδους στο οικείο εμπόριο ανθρών είναι της τάξεως του 1 %, η επιβολή δικαιωμάτων 5 % είναι ικανή να εμποδίσει τους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA αγοραστές να εφοδιαστούν με την παραγωγή τρίτων προμηθευτών.

- 110 Περαιτέρω, οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε προσηκόντως τη διαπίστωσή της ότι η επιβολή των δικαιωμάτων χρήσεως είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση των αναφερομένων στο άρθρο 39 της Συνθήκης σκοπών, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26. Επισημαίνουν ειδικότερα ότι η θέση την οποία λαμβάνει η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση αντιστρατεύεται εκείνη την οποία είχε ακολουθήσει η ίδια στην απόφαση του 1988 (αιτιολογικές σκέψεις 135 έως 152) και ότι η VBA είναι η μοναδική επιχείρηση δημοπρασιών που επιβάλλει τέτοια δικαιώματα.
- 111 Μια τέτοια μεταστροφή θα μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνον αν η συμφωνία ήταν αναγκαία για την πραγματοποίηση όλων των σκοπών της κοινής γεωργικής πολιτικής (απόφαση του Δικαστηρίου της 15 Μαΐου 1975, υπόθεση 71/74, Frubo κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 181) και αν η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης έθετε σε κίνδυνο αυτή την πραγματοποίηση (αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 26). Η επίδικη όμως απόφαση δεν εξηγεί πώς επιτυγχάνεται καθένας από τους σκοπούς που απαριθμούνται στο άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως ε'.
- 112 Ειδικότερα, ο ισχυρισμός ότι τα δικαιώματα χρήσεως είναι απαραίτητα για να καταστήσουν δυνατή την επίτευξη όλων των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης, και ιδίως για να εξασφαλίσουν το βιοτικό επίπεδο των γεωργών, τη σταθεροποίηση των αγορών και λογικές τιμές για τους καταναλωτές, αφενός μεν προβάλλεται χωρίς αιτιολογία αφετέρου δε δεν είναι καν ευλογοφανής· εξ άλλου, η Επιτροπή δεν έλαβε αυτή τη θέση στην απόφαση του 1988.
- 113 Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι τα δικαιώματα χρήσεως νοθεύουν τον ανταγωνισμό, διότι δεν συνιστούν πραγματική αντιπαροχή για τη χρήση των εγκαταστάσεων. Συγκεκριμένα, οι εξωτερικές επιχειρήσεις, όπως η Florimex, πρέπει να μεριμνούν οι ίδιες για σημαντικό μέρος των υπηρεσιών (είσπραξη, συσκευασία, αποσυσκευασία, διαλογή κ.λπ.) τις οποίες

παρέχει στα μέλη της η VBA· συνεπώς τα δικαιώματα «χρήσεως» δεν ανταποκρίνονται στην ονομασία τους: η προσφεύγουσα χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις της VBA μόνο και μόνο για να δρομολογήσουν μέσα στον περίβολό της τα προϊόντα ανθοκομίας τα οποία πωλούν στους εμπόρους που είναι εγκατεστημένοι εκεί.

- 114 Η δικαιολόγηση των δικαιωμάτων χρήσεως με το επιχείρημα της συγκεντρώσεως της ζητήσεως στερείται ουσίας. Η οργανωτική και τεχνική υποδομή της οποίας απολαύουν οι μισθωτές δεν περιλαμβάνει τίποτε άλλο από μια διαρρύθμιση του χώρου που επιτρέπει σε ένα φορτηγό να φτάσει μέχρι τον χώρο τον οποίο διαθέτουν· την υπηρεσία όμως αυτή θα μπορούσαν ευλόγως να την προσδοκούν ως αντιπαροχή των υψηλών μισθωμάτων τα οποία καταβάλλουν. Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί της VBA σχετικά με τις εμπορικές, οικονομικές και πνευματικές της προσπάθειες δεν βρίσκουν κανένα έρεισμα, οι δε υπηρεσίες τις οποίες επικαλείται δεν κατονομάζονται. Το «ιδιαιτέρο σύστημα διανομής» της VBA είναι παραπλήσιο με εκείνο πολλών άλλων επιχειρήσεων δημοπρασιών.
- 115 Η ύπαρξη της VBA δεν θα ηπειλείτο χωρίς την είσπραξη δικαιωμάτων, τα οποία ανισότητα μάλλον παρά ισότητα μεταχειρίσεως δημιουργούν μεταξύ των μελών της VBA και των λοιπών προμηθευτών. Συγκεκριμένα, η σύγκριση στην οποία προβαίνει η Επιτροπή μεταξύ των δικαιωμάτων χρήσεως και των δικαιωμάτων τα οποία καταβάλλουν τα μέλη της VBA δεν ισχύει, διότι τα άλλα δικαιώματα αποτελούν αντιπαροχή των παρεχομένων από τη VBA υπηρεσιών.
- 116 Εξ άλλου, η Επιτροπή δεν εξήγησε επαρκώς, με την επίδικη απόφαση, για ποιους λόγους ορισμένες επί μέρους πλευρές των δικαιωμάτων χρήσεως, τις οποίες επικαλούνται ειδικότερα στην από 17 Απριλίου 1991 επιστολή τους, και συγκεκριμένα η επιβολή τους: α) σε προϊόντα που δεν καλλιεργούνται εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, β) σε προϊόντα με μίσχους τόσο πολυάριθμους που καθιστούν αδύνατο τον υπολογισμό των δικαιωμάτων ή γ) σε προϊόντα που δεν διανέμονται σχεδόν καθόλου μέσω της VBA, ανταποκρίνονται στους σκοπούς του άρθρου 39 της Συνθήκης.

- 117 Περαιτέρω, δεν δικαιολογείται η επιβολή στα εισαγόμενα προϊόντα δικαιωμάτων, εχόντων ισοδύναμη επίπτωση με την ελάχιστη τιμή δημοπρατήσεως, όταν τα εμπορεύματα αυτά δεν διανέμονται μέσω της VBA και υπόκεινται ήδη σε σημαντικά έξοδα εισαγωγής.
- 118 Η καθής τονίζει κατ' αρχάς ότι οι λόγοι για τους οποίους δεν επενέβη κατά των δικαιωμάτων χρήσεως εκτίθενται σαφώς στη βάση του άρθρου 6 επιστολής της και στην επίδικη απόφαση: οι εφαρμοζόμενοι επ' αυτών κανόνες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της ρυθμίσεως της VBA περί των απευθείας παραδόσεων, η οποία όμως, καίτοι εμπίπτει στο πλαίσιο του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ανταποκρίνεται και στις προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26, οπότε το άρθρο 85, παράγραφος 1, καθίσταται ανεφάρμοστο.
- 119 Επί της αιτιάσεως ότι η επίδικη απόφαση αφίσταται ανατιολόγητα από την απόφαση του 1988, η καθής απαντά ότι μεταξύ των δικαιωμάτων χρήσεως και του παλαιού καθεστώτος του 10 % υφίστανται ουσιώδεις διαφορές: ειδικότερα, το καθεστώς εκείνο συνδεόταν, για τους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA μισθωτές, με αποκλειστική υποχρέωση αγοράς, που τώρα έχει καταργηθεί. Η απόφαση του 1988 αφορούσε την κατακόρυφη συγκέντρωση των μισθωτών της VBA στο πλαίσιο του συστήματος πωλήσεων αυτής, ενώ το τωρινό οικονομικό και νομικό πλαίσιο είναι εντελώς διαφορετικό. Ούτε απέδειξαν οι προσφεύγουσες ότι τα δικαιώματα χρήσεως δημιούργησαν μια κατάσταση εξομοιώσιμη προς αποκλειστική υποχρέωση αγοράς· οι προμηθευτές και οι αγοραστές είναι ελεύθεροι να στρέφονται προς άλλους πελάτες ή άλλες πηγές εφοδιασμού, αν οι προσφερόμενοι από τη VBA όροι δεν είναι συμφέροντες. Περαιτέρω, οι προσφεύγουσες έχουν τώρα τη δυνατότητα να καταβάλλουν έναν κατ' αποκοπήν συντελεστή 5 %.
- 120 Ως προς το αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 του κανονισμού 26, η καθής φρονεί ότι το ζήτημα αυτό έχει αιτιολογηθεί επαρκώς στο συνημμένο στη βάση του άρθρου 6 επιστολή έγγραφο. Ομοίως, η θέση της Επιτροπής επί των «επί μέρους πλευρών», στις οποίες αναφέρονται οι προσφεύγουσες, αιτιολογείται επαρκώς με την επίδικη απόφαση. Εν πάση περι-

πτώσει, η Επιτροπή, στην περίπτωση που απορρίπτει μια καταγγελία, δεν υποχρεούται να λαμβάνει θέση εφ' όλων των επιχειρημάτων (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Ιουνίου 1993, υπόθεση T-7/92, Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-669, σκέψη 31).

- 121 Ειδικότερα, η καθής φρονεί ότι σκοπός των δικαιωμάτων χρήσεως είναι απλώς το να εξασφαλιστεί ότι δεν θα διακυβευθεί η ίδια η ύπαρξη της VBA από τη εκ μέρους των προμηθευτών δωρεάν κάρπωση των προσπαθειών της. Η επίπτωσή τους είναι ισοδύναμη με εκείνη της ελαχίστης τιμής δημοπρατήσεως, έτσι ώστε να αποκαθίσταται ισόρροπη μεταχείριση όλων των προμηθευτών. Πληρούνται, άρα, οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.
- 122 Η καθής διευκρινίζει, με την ανταπάντησή της, ότι, προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39, απαιτείται όλοι οι προμηθευτές να συνεισφέρουν στις επενδύσεις της VBA, διότι, αν τα βάρη επερίπτοντο μόνο στα μέλη, αυτό θα τα ωθούσε να παύσουν να είναι μέλη. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή προσέθεσε ότι, για να είναι αποτελεσματική η VBA ως συνεταιρισμός, χρειάζεται κάποια οικονομική επιφάνεια. Αν δεν υπήρχαν τα δικαιώματα, θα υπήρχε ο κίνδυνος ορισμένα μέλη, και μάλιστα τα σημαντικότερα, να αποχωρήσουν από τον συνεταιρισμό, για να παραδίδουν απευθείας στους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA χονδρεμπόρους, χωρίς να πληρώνουν προμήθεια και χωρίς να περνούν από τη δημοπρασία μέσω εγγραφής στον «πίνακα».
- 123 Σκοπός, επομένως, των δικαιωμάτων χρήσεως είναι η προστασία της ίδιας της συνεταιριστικής ενώσεως και του ρόλου της δημοπρασίας μέσω του «πίνακα» στον σχηματισμό των τιμών. Στην κάλυψη του κόστους λειτουργίας της VBA φυσικό είναι να συνεισφέρουν και οι εισαγωγείς, διότι η συγκέντρωση της ζητήσεως μέσα στον περίβολό της τους επιτρέπει να πραγματοποιούν σημαντικές οικονομίες κλίμακας. Εξ άλλου, το κόστος του σημαντικού οικονομικού πλεονεκτήματος, το οποίο αντιπροσωπεύει η συγκέντρωση της ζητήσεως, δεν μπορεί αν θεωρείται ότι καλύπτεται από τα μισθώματα που πληρώνουν οι μισθωτές· πρέπει, επομένως, να αντισταθμίζεται χωριστά από τους προμηθευτές που δεν είναι μισθωτές.
- 124 Η καθής αρνείται ότι η Florimex πλήττεται βαρύτερα από άλλους προμηθευτές· τονίζει ότι, για τα προϊόντα με πολυάριθμους μίσχους, αυτή έχει τη

δυνατότητα να επιλέξει να καταβάλλει δικαιώματα προς τον κατ' αποκοπήν συντελεστή του 5 %. Αρνείται επίσης ότι τα δικαιώματα νοθεύουν τον ανταγωνισμό προς όφελος της VBA και προς βλάβη των μελών της VGB. Ο καθορισμός των εν λόγω δικαιωμάτων ανά μίσχο σκοπό είχε την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των τιμών, εν πάση δε περιπτώσει, η VBA δεσμεύτηκε να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες τις οποίες λαμβάνει μόνο για διοικητικούς σκοπούς.

125 Σημασία άλλωστε έχει όχι το τί οικονομική επιβάρυνση αντιπροσωπεύουν τα δικαιώματα χρήσεως για ορισμένες κατηγορίες ανθοκομικών προϊόντων, όπως τα διακοσμητικά φυλλάματα, αλλά το να αποδειχθεί αν η συνεισφορά στη χρηματοδότηση των επενδύσεων κατανέμεται ισομερώς μεταξύ των διαφόρων προμηθευτών. Η Επιτροπή απαντά στο τελευταίο αυτό ερώτημα καταφατικά.

126 Η παρεμβαίνουσα τονίζει κατ' αρχάς ότι, κατ' αντίθεση προς το καθεστώς που απαγορεύτηκε με την απόφαση του 1988, τα δικαιώματα χρήσεως επέτρεψαν στις εγκατεστημένες μέσα στον περίβολο της VBA επιχειρήσεις να διαπραγματεύονται προϊόντα μη παραδιδόμενα μέσω αυτής. Από τον Σεπτέμβριο του 1988 και μετά, επιβάλλονται μόνο στους προμηθευτές, οι δε αγοραστές δεν υποχρεούνται πλέον να παρέχουν σχετικώς πληροφορίες. Εφόσον δε ούτε οι προμηθευτές υποχρεούνται να δηλώνουν τον προορισμό των προϊόντων, η VBA αδυνατεί πλέον να διαθέτει πληροφορίες ευαίσθητες από άποψη ανταγωνισμού· δεσμεύτηκε άλλωστε ρητά έναντι της Επιτροπής ότι τις πληροφορίες τις οποίες λαμβάνει δεν θα τις χρησιμοποιεί για εμπορικούς σκοπούς. Περαιτέρω, ο προμηθευτής έχει τώρα την επιλογή μεταξύ δικαιωμάτων ανά μονάδα και δικαιωμάτων κατ' αποκοπήν ίσων προς το 5 % της αξίας των προϊόντων.

127 Κατά την παρεμβαίνουσα, η απόφαση του 1988 δεν απαγόρευσε την επιβολή κάθε μορφής δικαιωμάτων στις παραδόσεις προϊόντων, τέτοια απαγόρευση άλλωστε δεν απορρέει από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Αντιθέτως, η απόφαση του 1988, καίτοι εθεώρησε υπέρρογκο τον συντελεστή του 10 %, έκρινε κατ' αρχήν επιτρεπτή την καταβολή δικαιωμάτων, ως αντιπαροχή για τις δυνατότητες τις οποίες παραχωρεί η VBA, και διότι οι εγκατεστημένες μέσα στον περίβολο της VBA επιχειρήσεις συμμετέχουν σε ένα σύστημα διανομής, το οποίο είναι κατά βάσιν θετικό (αιτιολογικές σκέψεις 148 και 163).

- 128 Όσον αφορά τη δικαιολόγηση των δικαιωμάτων χρήσεως, το σύστημα διανομής του οποίου επωφελείται κάθε πωλητής δεν περιορίζεται στην οργανωτική και τεχνική υποδομή, αλλά περιλαμβάνει όλες τις εμπορικές, οικονομικές και πνευματικές προσπάθειες της VBA. Στην απόφαση του 1988, η Επιτροπή δέχτηκε ότι η είσπραξη δικαιωμάτων κατ' αρχήν δικαιολογείται, διότι προστατεύει αφενός μεν τον ρόλο της δημοπρατήσεως μέσω του «πίνακα» στη διαμόρφωση των τιμών (αιτιολογικές σκέψεις 147 και 148), αφετέρου δε τα οικονομικά συμφέροντα της VBA και την υπ' αυτής δημιουργία ιδιαίτερου συστήματος διανομής (αιτιολογική σκέψη 163). Η παρεμβαίνουσα τονίζει ότι τα δικαιώματα χρήσεως εισπράττονται όχι μόνον από τους εξωτερικούς προμηθευτές, αλλά και από τους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολό της πωλητές, όταν αυτοί παραδίδουν προϊόντα που δεν έχουν περάσει από το σύστημά της.
- 129 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η παρεμβαίνουσα διευκρίνισε ιδίως ότι η κατάργηση των δικαιωμάτων θα απειλούσε την ύπαρξη του συνεταιρισμού, διότι ορισμένα μέλη θα μπορούσαν να σκεφτούν να παραδίδουν προϊόντα μέσα στον περίβολο της VBA χωρίς να περνούν από τη δημοπρασία μέσω του «πίνακα». Δεδομένου δε ότι το 80 % της διακινήσεως προϊόντων μέσα στον περίβολο της VBA το πραγματοποιεί το 20 % των μελών της, η αποτελεσματικότητα του συστήματος εξαρτάται από τη βούληση των σημαντικότερων μελών της να παραμείνουν σ' αυτό το πλαίσιο. Όσο για το γεγονός ότι τέτοια δικαιώματα δεν προβλέπονται από άλλες επιχειρήσεις δημοπρασιών, η παρεμβαίνουσα διευκρίνισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η δική της κατάσταση είναι διαφορετική, διότι ο περίβολός της κείται κοντά στο αεροδρόμιο του Schiphol, πράγμα που την καθιστά πόλο έλξεως για τους τρίτους. Περαιτέρω, η επιφάνεια την οποία εκμισθώνει η VBA είναι πολύ μεγαλύτερη.
- 130 Όσον αφορά τον συντελεστή των δικαιωμάτων χρήσεως, ο τωρινός ανέρχεται κατά μέσον όρο σε 4,5 % περίπου της αξίας σε κάθε κατηγορία προϊόντων, καίτοι, για ορισμένα προϊόντα, τα εν λόγω δικαιώματα χρήσεως είναι υψηλότερα ή χαμηλότερα, αναλόγως της εποχής και της τιμής της αγοράς. Ειδική χαμηλή τιμή έχει προβλεφθεί για συγκεκριμένα προϊόντα τα οποία κατονόμασαν οι προσφεύγουσες (*kerophyllum tenax* και νάρκισσοι σε δέσμες), είναι δε δυνατή η επιλογή ενός κατ' αποκοπήν συντελεστή 5 %. Η ρύθμιση, επομένως, είναι όσο αντικειμενική γίνεται· το αν συμβιβάζεται ή όχι προς το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν μπορεί να εκτιμηθεί βάσει του αντικτύπου της επί των συγκεκριμένων αυτών προϊόντων, τα οποία πωλεί στο πλαίσιο αυτό μία μόνη επιχείρηση.

131 Μια σύγκριση με τα δικαιώματα που καταβάλλουν τα μέλη και οι λοιποί προμηθευτές που πωλούν μέσω δημοπρασίας δείχνει ότι τα δικαιώματα χρήσεως δεν είναι υπέρμετρα υψηλά και ότι η παρεμβαίνουσα δεν αντλεί απ' αυτά κανένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα εις βάρος των ανταγωνιστών της προμηθευτών. Εν πάση περιπτώσει δεν είναι υποχρεωμένη να επιτρέψει τη διενέργεια ανταγωνιστικών παραδόσεων που επωφελούνται των υπηρεσιών — και ιδίως των οικονομικών κλίμακας στα έξοδα μεταφοράς — τις οποίες «παρέχει», με την ευρύτερη του όρου έννοια, χάρη στη συγκέντρωση της ζητήσεως, χωρίς να απαιτεί εύλογη αμοιβή, ώστε να προστατεύει αφενός μεν τα συμφέροντά της, αφετέρου δε τον ρόλο της δημοπρασίας μέσω του «πίνακα» στη διαμόρφωση των τιμών πώλησεως.

132 Τέλος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η παρεμβαίνουσα επικαλέστηκε τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1994, υπόθεση C-250/92, DLG (Συλλογή 1994, σ. I-5641, σκέψη 35), και της 12ης Δεκεμβρίου 1995, υπόθεση C-399/93, Oude Luttikhuis κ.λπ. (Συλλογή 1995, σ. I-4515, σκέψη 14), διατεινόμενη ότι τα δικαιώματα χρήσεως αποτελούν περιορισμό που είναι αναγκαίος προς διασφάλιση της καλής λειτουργίας του συνεταιρισμού και, επομένως, δεν εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Υποστήριξε επίσης ότι, στην προκειμένη περίπτωση, ισχύει το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Oude Luttikhuis κ.λπ.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

— Νομικό πλαίσιο της προσφυγής

133 Το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς».

134 Δυνάμει του άρθρου 1 του κανονισμού 26, το άρθρο 85, παράγραφος 1, εφαρμόζεται σε όλες τις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που εμπίπτουν στην εν λόγω διάταξη και που αφορούν την παραγωγή ή την εμπορία των γεωργικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα II της Συνθήκης, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 2.

135 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26, ορίζει:

«Το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που (...) είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση των αναφερομένων στο άρθρο 39 της Συνθήκης στόχων.»

136 Το άρθρο 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης ορίζει:

«Στόχοι της κοινής γεωργικής πολιτικής είναι:

- α) να αυξάνει την παραγωγικότητα της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογικής αναπτύξεως της γεωργικής παραγωγής, καθώς και της αρίστης χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού.
- β) να εξασφαλίζει κατ' αυτόν τον τρόπο ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στον γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία.
- γ) να σταθεροποιεί τις αγορές.

δ) να εξασφαλίζει τον εφοδιασμό·

ε) να διασφαλίζει λογικές τιμές κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές.»

137 Είναι αναμφισβήτητο εν προκειμένω — και η καθής το επιβεβαίωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση — ότι, στο συνημμένο στη βάσει του άρθρου 6 επιστολή έγγραφο, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα δικαιώματα χρήσεως δεν εμπίπτουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, απλώς και μόνον διότι αποτελούν «ουσιώδες στοιχείο του συστήματος διανομής της VBA», που είναι, κατ' αυτήν, «αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης», κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 26.

138 Το Πρωτοδικείο, επομένως, δεν καλείται να αποφανθεί επί των επιχειρημάτων που προέβαλε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η παρεμβαίνουσα, σχετικά με τη μη εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ή την ενδεχόμενη εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 26, αλλά μόνον επί της νομιμότητας του συμπεράσματος στο οποίο κατέληξε με την επίδικη απόφαση η Επιτροπή, ότι τα δικαιώματα χρήσεως εμπίπτουν στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 26.

— Επί της αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως

α) Προκαταρκτικές σκέψεις

139 Κατά πάγια νομολογία, έστω και αν η Επιτροπή δεν υποχρεούται να απαντά σε καθένα από τα πραγματικά και νομικά ζητήματα τα οποία εγείρουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, η αιτιολογία κάθε βλαπτικής αποφάσεως πρέπει αφενός μεν να παρέχει στο Πρωτοδικείο τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του επί της νομιμότητας της πράξεως, αφετέρου δε να γνωστοποιεί

τόσο στα κράτη μέλη όσο και στους ενδιαφερομένους πολίτες το πώς η Επιτροπή εφάρμοσε τη Συνθήκη (βλ., π.χ., απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1995, υπόθεση C-360/92 P, Publishers Association κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-23, σκέψη 39).

140 Οι προσφεύγουσες, κατ' αρχάς, διατείνονται ότι τα δικαιώματα χρήσεως αποτελούν συνέχιση, υπό άλλη μορφή, των παλαιών δικαιωμάτων του 10 %, τα οποία, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή στις σκέψεις 137 έως 157 της αποφάσεως της 1988, δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26. Εξ αυτού συνάγουν ότι η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως είναι πλημμελής, καθ' όσον η Επιτροπή δεν εξήγησε γιατί το ίδιο συμπέρασμα δεν επιβαλλόταν και εν προκειμένω.

141 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει συναφώς ότι το παλαιό καθεστώς του 10 % επιβαλλόταν στους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA διανομείς, στο πλαίσιο της συνολικότερης τότε ισχύουσας ρυθμίσεως, η οποία τους απαγόρευε να εφοδιάζονται από τρίτους προμηθευτές χωρίς προηγούμενη άδεια της VBA και αποσκοπούσε στην «πρόληψη της καταχρήσεως των εγκαταστάσεων της VBA» (βλ. σκέψεις 13 και 14 ανωτέρω, καθώς και απόφαση του 1988, αιτιολογικές σκέψεις 48, 49, 56 και 112 επ.). Το προϊσχύον καθεστώς του 10 % συνδεόταν, επομένως, με αποκλειστική υποχρέωση αγοράς, η οποία επιβαλλόταν στους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA διανομείς. Περαιτέρω, μέσω της διαδικασίας εισπράξεως αυτών των δικαιωμάτων, η VBA ελάμβανε ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις έξωθεν πηγές εφοδιασμού των μισθωτών της (βλ. αιτιολογική σκέψη 118 της αποφάσεως του 1988).

142 Αντιθέτως, τα δικαιώματα χρήσεως στην παρούσα υπόθεση δεν εντάσσονται στο πλαίσιο αποκλειστικής υποχρέωσης αγοράς επιβαλλομένης στους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA διανομείς, εφόσον η υποχρέωση αυτή καταργήθηκε κατόπιν της αποφάσεως του 1988 (σκέψη 19 ανωτέρω). Περαιτέρω, τα δικαιώματα χρήσεως οφείλει εφεξής να τα καταβάλλει ο τρίτος προμηθευτής και όχι ο αγοραστής, η δε μέθοδος υπολογισμού τους διαφέρει αισθητά από εκείνη που εχρησιμοποιείτο για το παλαιό καθεστώς του 10 %. Τέλος, η VBA δεσμεύτηκε ότι δεν θα χρησιμοποιεί πλέον τις πληροφορίες τις οποίες λαμβάνει σχετικώς για διοικητικούς σκοπούς (σκέψη 21 ανωτέρω).

- 143 Επομένως, το γεγονός και μόνον ότι, στην απόφαση του 1988, η Επιτροπή κατέληξε ότι το παλαιό καθεστώς του 10 % δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 δεν αρκεί για να δικαιολογήσει το ίδιο συμπέρασμα και όσον αφορά τα δικαιώματα χρήσεως.
- 144 Τη σκέψη αυτή επιβεβαιώνει άλλωστε η αιτιολογική σκέψη 148 της αποφάσεως του 1988, όπου η Επιτροπή διευκρίνισε ότι αυτή δεν απέβλεπε «[στο να διαφυλάξει] οπωσδήποτε (...) την πλήρη συναλλακτική ελευθερία των μισθωτών της VBA» και ότι «δεν παραγνωρίζει το γεγονός ότι οι μισθωτές των [χώρων] της VBA αποτελούν μέρος ενός ιδιαίτερου και βασικά αποδεκτού συστήματος διανομής».
- 145 Επομένως, η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως δεν είναι πλημμελής για τον μόνο λόγο ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε ρητά τη διαφορά μεταξύ των δικαιωμάτων χρήσεως και του προϊσχύσαντος καθεστώτος του 10 %.
- 146 Ωστόσο, έστω και αν τα δικαιώματα χρήσεως δεν εντάσσονταν στο ίδιο πραγματικό και νομικό πλαίσιο με το προϊσχύσαν καθεστώς του 10 %, γεγονός παραμένει ότι η παρούσα διαφορά αφορά τη ρύθμιση ενός αγροτικού συνεταιρισμού, που επιβαρύνει με δικαιώματα τις συναλλαγές μεταξύ δύο κατηγοριών τρίτων, ήτοι αφενός μεν των εγκατεστημένων μέσα στον περίβολο της VBA ανεξαρτήτων χονδρεμπόρων, αφετέρου δε των προμηθευτών που επιδιώκουν να παραδίδουν σ' αυτούς τους αγοραστές είτε προϊόντα άλλων κοινοτικών παραγωγών γεωργικών προϊόντων, είτε προϊόντα από τρίτες χώρες τελούντα σε ελεύθερη κυκλοφορία μέσα στην Κοινότητα. Τα δικαιώματα αυτά υπερβαίνουν το πλαίσιο των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού και συνιστούν, ως εκ της φύσεώς τους, τροχοπέδη στο εμπόριο μεταξύ ανεξαρτήτων χονδρεμπόρων και ανθοκόμων που δεν είναι μέλη του οικείου συνεταιρισμού.
- 147 Ουδέποτε μέχρι σήμερα η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι μια συμφωνία μεταξύ των μελών συνεταιρισμού, η οποία επηρεάζει την ελεύθερη πρόσβαση των μη μελών στους διαύλους διανομής των παραγωγών γεωργικών προϊόντων, είναι αναγκαία προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης.

- 148 Εξ άλλου, στη μέχρι τούδε πρακτική της κατά την έκδοση αποφάσεων, η Επιτροπή συνήθως κατέληγε ότι οι συμφωνίες που δεν συγκαταλέγονται μεταξύ των μέσων τα οποία προβλέπει ο ιδρύων την κοινή οργάνωση κανονισμός για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 δεν είναι αναγκαίες, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας Tesouro στις προτάσεις του που προηγήθηκαν της προμνησθείσας αποφάσεως *Oude Luttikhuis κ.λπ.* (Συλλογή 1995, σ. I-4480).
- 149 Η κοινή, όμως, οργάνωση αγοράς στον τομέα των ζώντων φυτών και των προϊόντων της ανθοκομίας, την οποία ίδρυσε ο προαναφερθείς κανονισμός 234/68, της 27ης Φεβρουαρίου 1968, δεν προβλέπει τη δυνατότητα των γεωργικών συνεταιρισμών να επιβάλλουν τέτοια δικαιώματα σε τρίτους. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τα κοινοτικά μέτρα που εφαρμόζονται σε άλλους γεωργικούς τομείς που μνημονεύονται στο συνημμένο στη βάση του άρθρου 6 επιστολή έγγραφο (σκέψη 40 ανωτέρω). Συγκεκριμένα, ούτε ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1035/72 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1972, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/007, σ. 250), ούτε ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1360/78 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 1978, περί των ομάδων παραγωγών και των ενώσεων αυτών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021), προβλέπει σύστημα καταβολής δικαιωμάτων όπως το καθιερωθέν στην παρούσα περίπτωση.
- 150 Περαιτέρω, η Επιτροπή, απαντώντας σε σχετική ερώτηση του Πρωτοδικείου, επιβεβαίωσε ότι αγνοεί την ύπαρξη δικαιωμάτων αναλόγων προς τα δικαιώματα χρήσεως σε άλλους γεωργικούς τομείς, είτε στις Κάτω Χώρες είτε εντός της Κοινότητας.
- 151 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή όφειλε να αναπτύξει το σκεπτικό της κατά τρόπο ιδιαίτερα σαφή, εφόσον η απόφασή της έβαινε αισθητώς πέραν των προγενεστέρων αποφάσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1975, υπόθεση 73/74, *Papiers Peints* κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 457, σκέψεις 31 έως 33).

152 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγον διότι το άρθρο 2 του κανονισμού 26, εφόσον εισάγει παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει να ερμηνεύεται στενά (προαναφερθείσα απόφαση *Oude Luttikhuis* κ.λπ., σκέψεις 23 επ.).

153 Τέλος, όπως υποστήριξαν οι προσφεύγουσες, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 εφαρμόζεται μόνον εάν η εριζόμενη συμφωνία ευνοεί την επίτευξη όλων των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις *Fruho* κατά Επιτροπής, σκέψεις 22 έως 27, και *Oude Luttikhuis* κ.λπ., σκέψη 25). Κατά συνέπεια, η αιτιολογία της Επιτροπής πρέπει να εκθέτει πώς η οικεία συμφωνία ικανοποιεί καθέναν από τους σκοπούς του άρθρου 39. Σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ των — ενίοτε δισταμένων — σκοπών αυτών, η αιτιολογία της Επιτροπής πρέπει, τουλάχιστον, να εκθέτει πώς μπόρεσε να τους συμβιβάσει, έτσι ώστε να επιτρέψει την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.

154 Με γνώμονα τις προκαταρκτικές αυτές σκέψεις πρέπει να εξετασθεί η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως, ως προς τα τρία κύρια επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς δικαιολόγηση των δικαιωμάτων χρήσεως υπό το πρίσμα του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26, ήτοι: ότι είναι ανάγκη να εξασφαλιστεί η επιβίωση της VBA· ότι έναντι της επιβολής των δικαιωμάτων χρήσεως υφίσταται αντιπαροχή· και ότι τα δικαιώματα χρήσεως έχουν ανάλογο αποτέλεσμα με την ελαχίστη τιμή δημοπρατήσεως.

β) Περί της αιτιολογήσεως της επίδικης αποφάσεως όσον αφορά την επιβίωση της VBA

155 Για να δείξει ότι το σύστημα της VBA, περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων χρήσεως, είναι αναγκαίο προς επίτευξη των σκοπών που διατυπώνονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης, η καθής υποστηρίζει, κυρίως, ότι, χωρίς τα δικαιώματα χρήσεως, θα ηπειλείτο η επιβίωση της VBA. Θεωρεί, πρώτον, ότι η συνεταιριστική μορφή υπό την οποία είναι οργανωμένη η VBA, στηριζόμενη

στην επιβολή υποχρεώσεως στα μέλη της να πωλούν μέσω δημοπρασίας, είναι αναγκαία προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης, κατά το μέτρο που η συνακόλουθη συγκέντρωση της προσφοράς επιτρέπει την αποτελεσματικότητα της διανομής των φθαρτών ανθοκομικών προϊόντων. Δεύτερον, θεωρεί ότι τα δικαιώματα χρήσεως αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του συστήματος διανομής της VBA, χωρίς το οποίο ορισμένα μέλη της, και ιδίως εκείνα που, ως εκ του βάρους τους, αντιπροσωπεύουν ουσιώδες μέρος της οικονομικής της επιφάνειας, θα παρεκινούντο να αποχωρήσουν απ' αυτήν, ώστε να παραδίδουν απευθείας τα προϊόντα τους στους εγκατεστημένους μέσα στον περιβάλλον της αγοραστές, χωρίς να περνούν από τις δημοπρασίες και χωρίς να καταβάλλουν δικαιώματα. Σε μια τέτοια περίπτωση, θα καθίστατο αδύνατη η απόσβεση των δαπανών επενδύσεων και η κάλυψη των τρεχουσών δαπανών της VBA, με συνέπεια να διακυβευθεί η ίδια η επιβίωσή της και, κατά συνέπεια, και η επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39.

156 Ως προς το πρώτο από αυτά τα επιχειρήματα, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβήτησαν ότι η συνεταιριστική μορφή την οποία έχει υιοθετήσει η VBA ανταποκρίνεται κατ' αρχήν προς τους σκοπούς του άρθρου 39 της Συνθήκης, ιδίως διότι καθιστά δυνατή τη συγκέντρωση της προσφοράς των μελών της και την αποτελεσματική διανομή των προϊόντων τους, που συχνά έχουν έντονα φθαρτό χαρακτήρα, μέσω των δημοπρασιών. Η νομική, άλλωστε, μορφή του συνεταιρισμού απολαύει της εύνοιας τόσο του εθνικού νομοθέτη όσο και των κοινοτικών αρχών, ως παράγων εκσυγχρονισμού και εξορθολογισμού του γεωργικού τομέα και αποτελεσματικής λειτουργίας των επιχειρήσεων (προαναφερθείσα απόφαση *Oude Luttikhuis* κ.λπ., σκέψη 12).

157 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν όμως το δεύτερο επιχείρημα της Επιτροπής, ισχυριζόμενες αφενός μεν ότι η επιβίωση της VBA δεν εξαρτάται από την ύπαρξη των δικαιωμάτων χρήσεως, αφετέρου δε ότι ένα σύστημα διανομής που εξαρτάται από την ύπαρξη των δικαιωμάτων χρήσεως δεν ανταποκρίνεται σε όλους τους σκοπούς του άρθρου 39 της Συνθήκης, όπως το απαιτεί η νομολογία του Δικαστηρίου.

158 Ως προς το πρώτο από τα εγυριόμενα ερωτήματα, δηλαδή το αν χωρίς τα δικαιώματα χρήσεως θα ηπειλείτο η επιβίωση της VBA, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι πρόκειται εν προκειμένω για συνεταιρισμό σημαντικού οικονομικού βάρους, ο οποίος, το 1992, πραγματοποιούσε 44 % περίπου των δημοπρατήσεων ανθοκομικών προϊόντων στις Κάτω Χώρες, με κύκλο εργασιών 2,2

δισεκατομμυρίων HFL. Το Πρωτοδικείο επισημαίνει επίσης ότι ούτε η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως ούτε τα υπομνήματα της Επιτροπής ή της παρεμβαίνουσας ανέφεραν συγκεκριμένα στοιχεία στηρίζοντα τον υπαρκτό χαρακτήρα της απειλής την οποία αξιωματικώς προβάλλουν.

159 Επειδή όμως πρόκειται για αξίωμα που, ως εκ της φύσεώς του, δεν είναι δεκτικό ευθείας αποδείξεως, το Πρωτοδικείο δέχεται, για τις ανάγκες της παρούσας αποφάσεως, την υπόθεση ότι, αν δεν υπήρχαν τα δικαιώματα χρήσεως, ορισμένα νυν μέλη της VBA θα εύρισκαν συμφέρουσα την αποχώρησή τους από αυτήν, ώστε να πωλούν τα προϊόντα τους απευθείας στους εγκατεστημένους μέσα στον περιβόλο της αγοραστές, χωρίς να περνούν από τις δημοπρασίες. Για τις ανάγκες της παρούσας αποφάσεως, το Πρωτοδικείο δέχεται επίσης ότι μια τέτοια εξέλιξη ενέχει τον κίνδυνο να πλήξει την ίδια τη βιωσιμότητα του συστήματος της VBA, με τη σημερινή του μορφή.

160 Ωστόσο, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, και αν ακόμη υποτεθεί ότι το σύστημα της VBA, με τη σημερινή του μορφή, μπορεί να διατηρηθεί μόνο μέσω των δικαιωμάτων χρήσεως, εξ αυτού δεν έπεται άνευ ετέρου ότι τα δικαιώματα χρήσεως ή ένα σύστημα δημοπρασιών που καθιστά αναγκαία αυτά τα δικαιώματα χρήσεως πληροί όλες τις προϋποθέσεις του άρθρου 39 της Συνθήκης, όπως το απαιτεί η νομολογία του Δικαστηρίου.

161 Συγκεκριμένα, ναι μεν η επιτυγχανόμενη από τη VBA συγκέντρωση της προσφοράς συμβάλλει ιδίως στη βελτίωση των δομών της εμπορίας, παρέχοντας σε μεγάλο αριθμό μικρών παραγωγών τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στην οικονομική λειτουργία σε κλίμακα υπερβαίνουσα το περιφερειακό επίπεδο, εκπληρώνοντας έτσι ορισμένους σκοπούς του άρθρου 39, όπως διαπίστωσε η επίδικη απόφαση (βλ. σκέψη 40 ανωτέρω), τα δικαιώματα όμως χρήσεως ενδέχεται να παράγουν δυσμενή αποτελέσματα για άλλους κοινοτικούς παραγωγούς γεωργικών προϊόντων που δεν είναι μέλη της VBA, των οποίων όμως τα συμφέροντα επίσης σκοπεύει να προστατεύσει το άρθρο 39 της Συνθήκης.

162 Ειδικότερα, τα δικαιώματα, τα οποία εισπράττει ένας αγροτικός συνεταιρισμός επί των παραδόσεων στις οποίες προβαίνουν οι παραγωγοί μη μέλη σε ανεξαρτήτους αγοραστές, έχουν συνήθως ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών αυτών των συναλλαγών και συνιστούν, αν μη τι άλλο, σημαντικό εμπόδιο στην ελευθερία των άλλων παραγωγών γεωργικών προϊόντων να

πωλούν μέσω των εν λόγω διαύλων διανομής. Το εμπόδιο αυτό είναι ακόμη σημαντικότερο εν προκειμένω, λόγω του ότι, μεταξύ των εγκατεστημένων μέσα στον περιβόλο της VBA χονδρεμπόρων, συγκαταλέγονται και πολλοί από τους μεγαλύτερους Ολλανδούς εξαγωγείς, οι οποίοι κατέχουν πρωτεύουσα θέση στις κοινοτικές συναλλαγές προϊόντων ανθοκομίας (αιτιολογικές σκέψεις 131 και 132 της αποφάσεως του 1988). Οι χονδρέμποροι αυτοί αποτελούν σημαντικό κρίκο στη διανομή των ανθοκομικών προϊόντων εντός της Κοινότητας, οι δε άλλοι κοινοτικοί παραγωγοί γεωργικών προϊόντων, περιλαμβανομένων και των των άλλων κρατών μελών, έχουν συμφέρον να έχουν πρόσβαση σ' αυτούς.

163 Επομένως, έστω και αν το σύστημα της VBA ανταποκρίνεται σε ορισμένους από τους σκοπούς του άρθρου 39 της Συνθήκης, τα δικαιώματα χρήσεως ενδέχεται, από ορισμένες απόψεις, να αντιστρατεύονται τους σκοπούς αυτούς· δύνανται, ειδικότερα, να εμποδίζουν την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των παραγωγών που δεν είναι μέλη της VBA (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο β'), να αντιστρατεύονται την ασφάλεια του εφοδιασμού από αυτούς τους άλλους παραγωγούς (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο δ') και να εμποδίζουν την ευνοϊκή εξέλιξη των τιμών υπό το πρίσμα των καταναλωτών (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο ε'). Αυτό μπορεί να συμβαίνει ιδίως εάν και εφόσον τα δικαιώματα χρήσεως εισπράττονται επί προϊόντων τα οποία δεν καλλιεργούνται από μέλη της VBA ή δεν διατίθενται σχεδόν καθόλου μέσω δημοπρασίας ή πωλούνται σε εποχές κατά τις οποίες η ολλανδική προσφορά δεν είναι ακόμη διαθέσιμη.

164 Όπως προκύπτει άλλωστε έμμεσα από την επιχειρηματολογία της καθής, τα δικαιώματα χρήσεως αντιπροσωπεύουν γι' αυτήν σημαντικό μέσο για ν' αποτρέψει τα μέλη της, και μάλιστα τα σημαντικότερα, να αποχωρήσουν από τη VBA, ώστε να πωλούν απευθείας στους εγκατεστημένους μέσα στον περιβόλο της αγοραστές, χωρίς να χρησιμοποιούν τις δημοπρασίες της και τις διάφορες συναφείς υπηρεσίες τις οποίες παρέχει. Ενώ, όμως, για ορισμένους παραγωγούς, οι κατ' αυτόν τον τρόπο πραγματοποιούμενες απευθείας πωλήσεις στους ενδιαφερομένους αγοραστές θα ήσαν λιγότερο δαπανηρές ή αποτελεσματικότερες από ό,τι το τωρινό σύστημα της VBA, τα δικαιώματα χρήσεως θα μπορούσαν — και υπ' αυτό το πρίσμα — να ασκήσουν αρνητική επίδραση στην ορθολογική ανάπτυξη της γεωργίας (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο α'), στην αύξηση του ατομικού εισοδήματος των παραγωγών γεωργικών προϊόντων (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο β') και στις τιμές προσφοράς στους καταναλωτές (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο ε'). Μια ρύθμιση, δηλαδή, που θα συρρίκνωνε υπέρμετρα την ελευθερία ενός μέλους αγροτικού συνεταιρισμού να αποχωρήσει απ' αυτόν δυσχερώς θα

μπορούσε να συμβιβασθεί με τους σκοπούς του άρθρου 39 της Συνθήκης (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση *Oude Luttikhuis* κ.λπ., σκέψεις 15 και 16).

- 165 Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή είχε να αντιμετωπίσει μια σύνθετη κατάσταση, στο πλαίσιο της οποίας αντετίθεντο τα διστάμενα συμφέροντα των μικρών και των μεγάλων μελών της VBA, των άλλων κοινοτικών παραγωγών γεωργικών προϊόντων και των εμπλεκόμενων μεσαζόντων. Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, υπ' αυτές τις περιστάσεις, η αιτιολογία της Επιτροπής δεν μπορούσε να περιορισθεί στο στοιχείο — αν αυτό θεωρηθεί αποδεδειγμένο — ότι η επιβίωση της VBA υπό την τωρινή της μορφή θα ηπείλειτο χωρίς τα δικαιώματα χρήσεως. Η αιτιολογία αυτή έπρεπε να λαμβάνει υπόψη και τις επιπτώσεις των δικαιωμάτων χρήσεως έναντι των άλλων κοινοτικών παραγωγών, καθώς και το κοινοτικό συμφέρον προς διατήρηση ανόθευτου ανταγωνισμού.
- 166 Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι η επίδικη απόφαση δεν περιέχει στάθμιση των ευεργετικών αφενός αποτελεσμάτων των δικαιωμάτων χρήσεως, καθ' όσον αυτά συμβάλλουν στην επιβίωση της VBA υπό την τωρινή της μορφή, και των αρνητικών αφετέρου αποτελεσμάτων της επί των λοιπών ενδιαφερομένων παραγωγών και επί της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, ιδίως στον τομέα του χονδρικού εμπορίου των προϊόντων ανθοκομίας.
- 167 Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι η αιτιολογία της επίδικης απόφασης δεν θίγει το ζήτημα της επιδράσεως των δικαιωμάτων χρήσεως επί του ανταγωνισμού, σε επίπεδο χονδρικής πωλήσεως, μεταξύ των μελών της VBA και των άλλων παραγωγών.
- 168 Ομοίως, η επίδικη απόφαση δεν περιέχει ρητή αιτιολογία σχετικά με το πώς τα δικαιώματα χρήσεως — ή ένα σύστημα δημοπρασιών που δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς τέτοια δικαιώματα — ανταποκρίνονται σε καθέναν από τους διαφορετικούς σκοπούς που απαριθμούνται στο άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως ε', με γνώμονα τις προηγηθείσες σκέψεις, ούτε σχετικά με το πώς η Επιτροπή συμβίβασε τους διάφορους αυτούς σκοπούς, για να μπορέσουν τα δικαιώματα χρήσεως να θεωρηθούν «απαραίτητα» προς επίτευξη

τους, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.

- 169 Επομένως, η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως, όπως διευκρινίστηκε κατά τη διάρκεια της δίκης, όσον αφορά την επιβίωση της VBA υπό τη σημερινή της μορφή, δεν αρκεί αφ' εαυτής για ν' αποδείξει ότι τα δικαιώματα χρήσεως είναι αναγκαία προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.

γ) Περί του αν τα δικαιώματα χρήσεως δικαιολογούνται από υπαρκτή και ανάλογη αντιπαροχή

- 170 Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26, το κοινοτικό συμφέρον προς εξασφάλιση της επιβιώσεως της VBA, όσο σημαντικό και αν είναι, μπορεί να συμβιβαστεί με το — επίσης θεμιτό — κοινοτικό συμφέρον να εξασφαλίζεται η πρόσβαση των άλλων παραγωγών γεωργικών προϊόντων στους διαύλους διανομής, μόνον αν τα εισπραττόμενα δικαιώματα χρήσεως αποτελούν ανάλογη αντιπαροχή μιας υπηρεσίας ή ενός άλλου πλεονεκτήματος του οποίου η αξία δικαιολογεί το ύψος τους.

- 171 Πράγματι, αν τα δικαιώματα χρήσεως δεν εδικοιοιογούντο από μια τέτοια υπαρκτή αντιπαροχή ή αν το ύψος τους υπερέβαινε την αξία της αντιπαροχής αυτής, θα περιήγαν σε μειονεκτική θέση ορισμένους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων προς όφελος των υφισταμένων μελών της VBA και θα συνιστούσε συγκεκριμένη μορφή περιορισμού του ανταγωνισμού, στερούμενου επαρκούς αντικειμενικής δικαιολογίας. Δεδομένου ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, πρέπει να ερμηνεύεται στενά (σκέψη 152 ανωτέρω), δικαιώματα παράγοντα τέτοια αποτελέσματα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «απαραίτητα» προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

- 172 Κατά την επίδικη απόφαση, τα δικαιώματα χρήσεως δικαιολογούνται ως αντάλλαγμα της γεωγραφικής συγκεντρώσεως της προσφοράς και της ζητήσεως μέσα στον περίβολο της VBA, η οποία, κατά την Επιτροπή, δημιουργεί «οικονομικό πλεονέκτημα που αποτελεί απόρροια των σημαντικών προσπαθειών, υλικών και αλων, τις οποίες έχει καταβάλει η VBA». Θα συνιστούσε δε διάκριση εις βάρος των μελών της VBA το να επιτρέπεται σε τρίτους να επωφελοούνται αυτής δωρεάν (βλ. σκέψη 41 ανωτέρω).
- 173 Πρέπει, επομένως, να εξετασθεί αν η επίδικη απόφαση αρκεί για να θεμελιώσει ότι τα δικαιώματα χρήσεως δικαιολογούνται από υπαρκτή και ανάλογη αντιπαροχή της οποίας απολαμβάνουν οι τρίτοι οι οποίοι παραδίδουν τα προϊόντα τους στους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο της VBA αγοραστές.
- 174 Το Πρωτοδικείο διευκρινίζει, κατ' αρχάς, ότι οι τρίτοι προμηθευτές από τους οποίους εισπάττονται δικαιώματα χρήσεως δεν καταφεύγουν στις πολυάριθμες παρεχόμενες από τη VBA υπηρεσίες, όπως η δημοπρασία, ο έλεγχος των προϊόντων, η αποσυσκευασία, η διαλογή, οι πράξεις ταμείου και εισπράξεως απαιτήσεων. Ομοίως, η εκ μέρους τρίτων υλική χρήση των εγκαταστάσεων της VBA περιορίζεται στο ότι χρησιμοποιούν τις οδούς που βρίσκονται μέσα στον περίβολο για να παραδώσουν στους εμπορικούς χώρους των ενδιαφερομένων χονδρεμπόρων. Η καθής όμως δεν επικαλέστηκε αυτή τη χρήση των οδών προς δικαιολόγηση των επιδικών δικαιωμάτων.
- 175 Επομένως, το μοναδικό πλεονέκτημα το οποίο προβάλλεται ως αντιπαροχή των εισπραττομένων δικαιωμάτων χρήσεως είναι η συγκέντρωση της προσφοράς και της ζητήσεως μέσα στον περίβολο της VBA.
- 176 Αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, βάσει των στοιχείων της δικογραφίας το Πρωτοδικείο δεν είναι εις θέση να αποκλείσει το ενδεχόμενο η δημιουργία, μέσα στον περίβολο της VBA, σημαντικών εγκαταστάσεων που εξυπηρετούν την αποτελεσματική διανομή των προϊόντων ανθοκομίας, που συχνά έχουν έντονα φθαρτό χαρακτήρα, και η συγκέντρωση μέσα στον περίβολο αυτόν μεγάλου αριθμού αγοραστών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι σημαντικότεροι Ολλανδοί εξαγωγείς, να αποτελούν οικονομικό πλεονέκτημα για τους τρίτους προμηθευτές που θέλουν να παραδίδουν τα προϊόντα τους στους εν λόγω αγοραστές. Πράγματι, οι προσφεύγουσες δεν

διέψευσαν τον ισχυρισμό της παρεμβάλλουσας ότι η δυνατότητα παραδόσεως προϊόντων ανθοκομίας σε ειδικευμένους αγοραστές συγγεντρωμένους στον ίδιο περίβολο συνεπάγεται οικονομίες κλίμακας, και ιδίως στα έξοδα μεταφοράς.

- 177 Όπως όμως διαπίστωσε προηγουμένως το Πρωτοδικείο (βλ. σκέψεις 171 και 172 ανωτέρω), δικαιώματα που επιβάλλονται με σκοπό να εμποδίσουν τους τρίτους να επωφελούνται δωρεάν του οικονομικού πλεονεκτήματος που συναρτάται προς τη δυνατότητά τους να παραδίδουν μέσα στον περίβολο της VBA μπορούν να θεωρηθούν ως «απαραίτητα» προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης, μόνον αν τα δικαιώματα αυτά συνάδουν προς την αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή δεν υπερβαίνουν την πρόσφορη αμοιβή της «υπεραξίας» την οποία δημιουργεί η VBA.
- 178 Επομένως, η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως πρέπει να παρέχει στους διαδίκους — εφ' όσον δε παραστεί αναγκαίο, και στο Πρωτοδικείο — τη δυνατότητα να ελέγξουν ότι τα εν λόγω δικαιώματα δεν βαίνουν πέραν μιας πρόσφορης αμοιβής για το προβαλλόμενο οικονομικό πλεονέκτημα. Αυτή η δυνατότητα ελέγχου αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία εν προκειμένω, όπου τα δικαιώματα τα οποία επιβάλλει ένας αγροτικός συνεταιρισμός επί των παραδόσεων τις οποίες πραγματοποιούν άλλοι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων σε ανεξαρτήτους αγοραστές υπό εξαιρετικές μόνον περιστάσεις μπορούν να θεωρηθούν «απαραίτητα» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26 (βλ. επίσης σκέψεις 146 έως 153 ανωτέρω).
- 179 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει όμως ότι το «οικονομικό πλεονέκτημα» το οποίο αντιπροσωπεύει η συγκέντρωση της ζήτησεως περιγράφεται στην επίδικη απόφαση σε πολύ γενικές γραμμές, χωρίς να διευκρινίζεται πώς η αξία αυτού του πλεονεκτήματος — και το ύψος των συνακολούθων δικαιωμάτων χρήσεως — μπορούν συγκεκριμένα να υπολογισθούν και να αποτιμηθούν εις χρήμα, συνεκτιμωμένων ενδεχομένως των συγκεκριμένων οικονομικών στοιχείων που αφορούν, π.χ., τα εισοδήματα, τα περιθώρια κέρδους και τα στοιχεία κόστους της VBA, τις επενδύσεις τις οποίες έχει πραγματοποιήσει και την αξία των ενδεχομένων οικονομικών κλίμακας που απορρέουν εξ αυτών για τους τρίτους, καθώς και του βαθμού στον οποίο τα μισθώματα τα οποία καταβάλλουν οι εγκατεστημένοι μέσα στον περίβολο αγοραστές αντικατοπτρίζουν ήδη το προβαλλόμενο οικονομικό πλεονέκτημα.

180 Η μόνη δικαιολογία η οποία προβάλλεται στην επίδικη απόφαση, σχετικά με το ύψος των δικαιωμάτων χρήσεως, είναι ότι οι προμηθευτές που πωλούν μέσω δημοπρασίας και οι τρίτοι προμηθευτές που δεν χρησιμοποιούν τις δημοπρασίες καταβάλλουν τον ίδιο κατά προσέγγιση συντελεστή δικαιωμάτων. Κατά την Επιτροπή, ο μηχανισμός αυτός αποκαθιστά ισότητα μεταχειρίσεως μεταξύ των ενδιαφερομένων προμηθευτών, εφόσον, έστω και αν, εις αντάλλαγμα των δικαιωμάτων που καταβάλλουν, οι προμηθευτές που πωλούν μέσω δημοπρασίας απολαύουν όλων των υπηρεσιών της VBA, αποδέχονται επίσης έναντι της VBA υποχρέωση εφοδιασμού την οποία οι άλλοι προμηθευτές δεν αναλαμβάνουν (βλ. σκέψη 42 ανωτέρω).

181 Η αιτιολογία αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής για να δικαιολογήσει το ύψος των επιδικών δικαιωμάτων. Και αν ακόμη υποτεθεί ότι είναι δυνατή η σύγκριση μεταξύ του συντελεστή των δικαιωμάτων δημοπρασιών και του συντελεστή των δικαιωμάτων χρήσεως, παρ' όλον ότι ο πρώτος υπολογίζεται κατά λόγον των πωλήσεων, ενώ ο δεύτερος ανά μίσχο ή ανά γλάστρα, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι το ποσό των πρώτων δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για τον υπολογισμό της «υπεραξίας» την οποία παρέχει στους τρίτους προμηθευτές η δυνατότητα να παραδίδουν μέσα στον περίβολο της VBA. Συγκεκριμένα, τα δικαιώματα δημοπρασίας (ανερχόμενα σε 5,7 % περίπου) έχουν ως αντιπαροχή τις παρεχόμενες από τη VBA υπηρεσίες, και ιδίως τη δυνατότητα εγγραφής στον «πίνακα», καθώς και τις συμπληρωματικές υπηρεσίες, όπως ο έλεγχος ποιότητας, η παρασκευή, συσκευασία, αποσυσκευασία, διαλογή και παράδοση των προϊόντων, καθώς και οι πράξεις ταμείου και εισπράξεως απαιτήσεων. Οι προμηθευτές, όμως, οι οποίοι παραδίδουν απευθείας στους εγκατεστημένους μέσα στον περίβολο διανομείς ουδόλως απολαύουν των υπηρεσιών αυτών. Αντιθέτως, βαρύνονται οι ίδιοι με τα αντίστοιχα έξοδα πωλήσεως και υποχρεούνται, επί πλέον, να καταβάλλουν δικαιώματα χρήσεως, των οποίων ο συντελεστής έχει οριστεί κατ' αποκοπήν σε 5 %.

182 Περαιτέρω, ούτε η υποχρέωση εφοδιασμού, την οποία αποδέχονται τα μέλη της VBA, αρκεί για να δικαιολογήσει το συμπέρασμα ότι τα δικαιώματα χρήσεως πρέπει να είναι ισοδύναμα με τα δικαιώματα δημοπρασίας. Συγκεκριμένα, ενώ την υποχρέωση εφοδιασμού την αποδέχονται οικειοθελώς τα μέλη της VBA προς το δικό τους εμπορικό συμφέρον, λαμβάνοντας υπόψη τις πολυάριθμες υπηρεσίες που θα τους παρασχεθούν, τα δικαιώματα χρήσεως επιβάλλονται μονομερώς στους ενδιαφερομένους τρίτους, χωρίς αυτοί να απολαύουν των ιδίων υπηρεσιών.

183 Από τα ανωτέρω το Πρωτοδικείο συμπεραίνει ότι η έλλειψη επαρκούς αιτιολογίας, στην επίδικη απόφαση, όσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους των δικαιωμάτων χρήσεως, και ιδίως η έλλειψη αποτιμήσεως εις χρήμα των επί μέρους στοιχείων του κόστους που συναρτώνται προς την εκ μέρους διαφόρων προμηθευτών χρήση των ποικίλων υπηρεσιών και διευκολύνσεων της VBA, δεν του επιτρέπει να ελέγξει αν τα δικαιώματα χρήσεως υπερβαίνουν τα όρια της πρόσφορης αμοιβής του πλεονεκτήματος αυτού. Χωρίς τέτοιους υπολογισμούς, το Πρωτοδικείο δεν είναι εις θέση να ελέγξει αν το προβλεφθέν ποσό είναι «απαραίτητο» προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης, συνεκτιμωμένων των δισταμένων συμφερόντων των μελών της VBA και των άλλων ανθοκόμων που ενδιαφέρονται να έχουν πρόσβαση στους διαύλους διανομής.

δ) Περί της αιτιολογίας της αποφάσεως σχετικά με το ότι τα δικαιώματα χρήσεως έχουν ανάλογο αποτέλεσμα με την ελαχίστη τιμή δημοπρατήσεως

184 Στην επίδικη απόφαση, η Επιτροπή ισχυρίζεται ακόμη ότι τα δικαιώματα χρήσεως είναι αναγκαία προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39, διότι έχουν ανάλογο αποτέλεσμα με την ελαχίστη τιμή δημοπρατήσεως (βλ. σκέψη 43 ανωτέρω).

185 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η θεώρηση αυτή δεν συνιστά επαρκή αιτιολογία περί του ότι τα δικαιώματα χρήσεως είναι «απαραίτητα» προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26.

186 Συγκεκριμένα, ενώ ο λόγος αυτός προϋποθέτει ότι η προστασία των ελαχίστων τιμών ενός αγροτικού συνεταιρισμού οργανωμένου στη βάση της δημοπρασίας υπερισχύει του συμφέροντος που έχουν άλλοι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων, μη μέλη του συνεταιρισμού, να πωλούν ελεύθερα τα προϊόντα τους στους ανεξαρτήτους διανομείς, η επίδικη απόφαση δεν περιέχει αιτιολογία είτε για να εξηγήσει το βάσιμο της θεωρήσεως αυτής, είτε για να καταδείξει ότι κατ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνονται όλοι οι σκοποί του άρθρου 39 της Συνθήκης. Στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής, άλλωστε, ο μηχανισμός διαμορφώσεως των τιμών ρυθμίζεται κανονικά από την κοινή οργάνωση της οικείας αγοράς, εν προκειμένω δηλαδή από τον προαναφερθέντα κανονισμό 234/68, της 27ης Φεβρουαρίου 1968. Οσάκις, όπως εν προ-

κειμένω, η κοινή οργάνωση δεν περιέχει καμμία ειδική διάταξη, πρέπει να γίνεται δεκτό το τεκμήριο ότι ο επιλεγείς σ' αυτόν τον τομέα μηχανισμός διαμορφώσεως των τιμών είναι ο του ελεύθερου ανταγωνισμού, χωρίς ο μηχανισμός αυτός να επηρεάζεται από ιδιωτικές συμφωνίες με τις οποίες ομάδες επιβάλλουν δικαιώματα επί των συναλλαγών μεταξύ άλλων παραγωγών γεωργικών προϊόντων και ανεξαρτήτων διανομέων.

- 187 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι ο λόγος των προσφευγουσών περί ανεπαρκούς αιτιολογίας της αποφάσεως, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 26, πρέπει να κριθεί βάσιμος.

4. Περί του λόγου της άνισης μεταχειρίσεως μεταξύ τρίτων προμηθευτών και δικαιούχων εμπορικών συμβάσεων, ως προς τον συντελεστή των δικαιωμάτων χρήσεως των μεν και των προβλεπομένων στις εμπορικές συμβάσεις δικαιωμάτων των δε

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 188 Κατά τις προσφεύγουσες, ο συντελεστής 3 % ο προβλεπόμενος στις εμπορικές συμβάσεις, των οποίων μάλιστα οι αντισυμβαλλόμενοι επιλέγονται αυθαίρετως και μονομερώς, συνιστά διάκριση. Και τούτο διότι η διαφορά μεταξύ του συντελεστή αυτού και του συντελεστή των δικαιωμάτων χρήσεως δημιουργεί μεγάλες διαφορές μεταξύ ανεξαρτήτων εισαγωγέων.
- 189 Η καθής θεωρεί ότι ο χαμηλότερος συντελεστής δικαιωμάτων που εφαρμόζεται στους δικαιούχους εμπορικών συμβάσεων δικαιολογείται από την υποχρέωση εφοδιασμού την οποία αναλαμβάνουν έναντι της VBA.

- 190 Κατά την παρεμβαίνουσα, η θέση των προμηθευτών που παραδίδουν υπό το καθεστώς των δικαιωμάτων χρήσεως δεν συγκρίνεται με εκείνη των προμηθευτών που έχουν συνάψει εμπορικές συμβάσεις, οι οποίες τους επιβάλλουν τα προϊόντα τα οποία παραδίδουν να έχουν ορισμένη σύνθεση, πράγμα που δικαιολογεί τον κατά τι ευνοϊκότερο συντελεστή (3 % αντί του 5 %) τον οποίο παρέχουν οι συμβάσεις αυτές. Η Επιτροπή ουδέποτε έχει εκφρασθεί κατ' αρχήν κατά των εμπορικών αυτών συμβάσεων, σκοπός των οποίων είναι η εξασφάλιση ενός ειδικού συμπληρώματος της προσφοράς. Ορισμένες πτυχές αυτών τις οποίες η Επιτροπή είχε επικρίνει καταργήθηκαν από 1ης Μαΐου 1988.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 191 Η Επιτροπή δικαιολογεί τη διαφορά μεταξύ του καθεστώτος του 3 % και του υψηλότερου συντελεστή των δικαιωμάτων χρήσεως με το γεγονός ότι «οι διανομείς που έχουν συνάψει εμπορικές συμβάσεις με τη VBA αναλαμβάνουν και αυτή την υποχρέωση εφοδιασμού» (βλ. σκέψη 42 ανωτέρω).
- 192 Οι εμπορικές συμβάσεις, όμως, των οποίων αντίγραφα προσκομίστηκαν στο Πρωτοδικείο, δεν προβλέπουν ρητή υποχρέωση παραδόσεως. Συγκεκριμένα, οι διάφορες εμπορικές συμβάσεις παρέχουν στον έμπορο το δικαίωμα να πωλεί και να παραδίδει εντός των εγκαταστάσεων της VBA, χωρίς όμως και να επιβάλλουν συγκεκριμένη σχετική υποχρέωση. Κατά τις εξηγήσεις που παρέσχε ο εκπρόσωπος της παρεμβαίνουσας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η «υποχρέωση» έγκειται στο ότι, αν ο δικαιούχος εμπορικής συμβάσεως δεν πωλεί τα καλυπτόμενα από τη σύμβαση προϊόντα όπως επιθυμεί η VBA, η σύμβαση, που είναι ετησίως διάρκειας, απλώς δεν παρατείνεται.
- 193 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η ύπαρξη ορισμένων ειδικών και ακριβών υποχρεώσεων δυναμένων να δικαιολογήσουν τη διαφορά συντελεστή μεταξύ του καθεστώτος του 3 % του οποίου απολαύουν ορισμένοι τρίτοι προμηθευτές και των δικαιωμάτων χρήσεως τα οποία καταβάλλουν άλλοι τρίτοι προμηθευτές δεν αποδείχθηκε επαρκώς κατά δίκαιον.

- 194 Επομένως, η επίδικη απόφαση δεν περιέχει επαρκή αιτιολογία παρέχουσα στο Πρωτοδικείο τη δυνατότητα να ελέγξει αν είναι βάσιμη η διαπίστωση της Επιτροπής ότι η διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ των δύο εμπλεκομένων ομάδων προμηθευτών δικαιολογείται αντικειμενικώς. Εξ άλλου, η επίδικη απόφαση δεν περιέχει αιτιολογία απαντώνσα στον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι οι δικαιούχοι εμπορικών συμβάσεων επιλέγονται αυθαιρέτως.
- 195 Ο λόγος των προσφευγουσών περί άνισης μεταχειρίσεως μεταξύ τρίτων προμηθευτών και δικαιούχων εμπορικών συμβάσεων, ως προς τον συντελεστή των δικαιωμάτων χρήσεως των μεν και των προβλεπομένων στις εμπορικές συμβάσεις δικαιωμάτων των δε, πρέπει να γίνει δεκτός.
- 196 Από το σύνολο των προεκτεθέντων έπεται ότι η επίδικη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, χωρίς να είναι αναγκαία η εξέταση των λοιπών επιχειρημάτων των προσφευγουσών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 197 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες ζήτησαν να καταδικασθεί η καθής στα δικαστικά έξοδα με τις παρατηρήσεις τους επί της ενστάσεως απαραδέκτου, με το υπόμνημα απαντήσεως και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, το γεγονός ότι ο νικήσας διάδικος υπέβαλε το σχετικό αίτημα μόνο κατά την προφορική διαδικασία δεν εμποδίζει να γίνει δεκτό το αίτημά του (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Μαρτίου 1979, υπόθεση 113/77, NTN Toyo Bearing κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 669, και τις σχετικές προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Warner, σ. 671, καθώς και τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1990, υπόθεση T-64/89, Automec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-367, σκέψη 79, και της 17ης Μαρτίου 1993, υπόθεση T-13/92, Μοαί κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-287, σκέψη 50). Το ίδιο, κατά μείζονα λόγον, ισχύει αν τα αιτήματα περί επιδικάσεως των δικαστικών εξόδων ευρίσκονται σε υπομνήματα που αντηλλάγησαν κατά την έγγραφη διαδικασία.

- 198 Επειδή η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα. Ομοίως, επειδή οι προσφεύγουσες ζήτησαν να καταδικασθεί η παρεμβαίνουσα στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν λόγω της παρεμβάσεώς της, με τις παρατηρήσεις τους επί του υπομνήματος παρεμβάσεως και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, πρέπει η παρεμβαίνουσα να καταδικασθεί στα δικά της δικαστικά έξοδα, καθώς και στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι προσφεύγουσες λόγω της παρεμβάσεώς της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής που κοινοποιήθηκε στις προσφεύγουσες με την από 2 Ιουλίου 1992 επιστολή της SG (92) D/8782.
- 2) Η Επιτροπή φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα και τα δικαστικά έξοδα των προσφευγουσών.
- 3) Η παρεμβαίνουσα φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα, καθώς και τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι προσφεύγουσες λόγω της παρεμβάσεώς της.

Vesterdorf

Bellamy

Καλογερόπουλος

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Μαΐου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

B. Vesterdorf